

**TRANSLATION OF SELECTED VERSES OF
THE HOLY QURAN
(GA VERSION)**

**KURANKOJOKRO LE KUKUDZI
KOMEI AJISI TSOGTS YE GA
WIEMO LE CEMI**

Published by

**ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.
Islamabad, Sheephatch Lane, Tilford, Surrey, GU10 2AQ, U.K.**

© 1988 Islam International Publications Limited.

ISBN 1 85372 113 1

Printed by
RAQEEM PRESS
Sheephatch Lane, Tilford, Surrey GU10 2AQ U. K.

MLINII

1.	Allah—Nyəŋmə	..	..	..	..	..	..	1
2.	Bəfoi	..	..	..	..	..	..	6
3.	Kuran Krəŋkrəŋ le	..	..	..	..	..	..	9
4.	Gbaləi—Gbaləi le AΣiwoo	..	..	..	..	..	..	14
5.	Islam Gbalə Krəŋkrəŋ le	..	..	..	..	..	..	19
6.	Dzamə	..	..	..	..	..	..	23
7.	İjmaa hi le	..	..	..	..	..	..	25
8.	Σika ke Allah nitsumə	..	..	..	..	..	..	26
9.	Gbəfaa krəŋkrəŋ ke Nyəŋməwəle yaa	..	..	..	..	..	..	30
10.	Σee krəŋkrəŋ le ke adesai fəe hamə	..	..	..	..	..	..	33
11.	Dzenjba, subai, kə nifeeməi	..	..	..	..	..	..	36
12.	Ta—Krəŋkrəŋ(Mədeňbaa fefəe, ye Allah səenyiemə mli	..	..	..	..	..	..	41
13.	Islam ſikataomə nitsuməi ahe gbedzianətoo	..	..	..	..	..	..	44
14.	Mei ni heə amə yəə le nifeeməi	..	..	..	..	..	..	46
15.	Hegbei ni hii ke yei yəə pəpəepe	..	..	..	..	..	..	50
16.	Hekpa namə guu	..	..	..	..	..	..	53
17.	Gbale	..	..	..	..	..	..	55
18.	Nibii ni ayoo ye adebəə he	..	..	..	..	..	..	58
19.	Faikpamə səleməi koməi ni Kuran Krəŋkrəŋ le tsəə	..	..	..	..	..	..	62
20.	Kuran Krəŋkrəŋ mli wieməi kukudzi koməi ni akaseə awəə yitson	..	..	..	..	..	..	65

MLI BOTEMC

Kuran Krənkrən mli kuku fəe kuku ye eʃiʃinumə kukubə ke eʃiʃinumə fajŋ, ni nəni pətəe ni ataoə ake tsəə le nyəə dzeə kpo Enyeə ebəa le nakai kedzi akane nəni atsəə ſiʃi, loo po məni, kaneə le ſiʃidzelə ni. Ene see hu le, kuku fəe kuku le ye teeməŋ ſiʃinumə ko, ni anyəə anaa ye kukudzi krokomei amlı. Eenyə eba le ake oona nakai ſiʃinumə le kedze kuku loo yitsə ko ni okane momosa aloo nəni kpaako obaa kane mli. Nibii enyə komei dzeə kpo fajŋ kedzeə mlitsəəmə nee mli:—

Bəfəebə ni aadzie waona ke tsəə *Kuran Krənkrən* le ſiʃi ahaa, loo bəfəebə ni aatsə ſiʃi dikadika aha le, eyeə ebuaa—keke kedzie ſiʃinumə le kpo. Edzaake *Kuran Krənkrən* le edzi wolo ko nitsəə nibii amlı kedzeə ŋle srətoi anə, ni eʃiʃinumə le hu mlitsii. Mlitsəəmə keke dzi, anyəŋ awie ke hewale ake moko aanyə atsəə *Kuran Krənkrən* le ſiʃi ni ſee niŋ ni yəə mli le adzekpo tamə eyəə ye ſiʃidzee nə le mli le.

Tamə bəni akeə ketəə hie le kedzi sane pətəe ko ni akeə abaa hara kukudzi ni kəə sane nee he ni ake to he loo ake gbla mli le, kukudzi ni abaa hara le ſeŋ nakai sane le mlitsəəmə ke wula ſi tamə *Kuran Krənkrən* muŋ le baa nyə afee. Edzaake agbe sadzi kredee ahe nilee amlı aʃwa *Kuran Krənkrən* muŋ le ſee mli. Ekomei po le anyəŋ ayoo amrə amrə ake ekəə nakai sane kredee le he. Enehewə le ene feemə dzraa loo po anyəe afee. Moŋ ke wə kwe le, mei kpotoo ye dzelen̄ ni wieŋ wieməi srətoi ke ame kusumii srətoi ni ame naa hegbe ke kane loo ame kaa kase keke naakpeə wolo nee, ebiə ni afee he noko amrəamrə. Anəkwa edzi dəle sane ake afii akpe kome ke ohai edzwə ke see ſəŋŋ nee, anyəko atsəə *Kuran Krənkrən* le ſiʃi kəya wieməi ni ſeə 65 mli, tamə ʃmalə Krəŋkrəŋ kui ni dzi Bible kaneləi akpei le eha ale ake anyə atsəə ʃmalə Krəŋkrəŋ le ſiʃi dətee wieməi 1808 mli le

Nuni awie ketsø hie le hewø le dzenjzen fee *Ahmadiyya Muslim Kuu* le mlibii le ewo neke hi enyam taomø nitsumø dzrø nee ame fo ame no ake beni ame kuu le aaye ame afi oha gbidzrø nidzi afi 1989 mli le ke hoo kuraa le ame nye tsøø *Kuran Krønkrøn* le sjøi këtee wiemøi 50 ni awieø waa mli. Ye ene see le, aabø he mðdenj ake abaadzie *Kuran* le mli wiemø kukudzii komei ni atsøø sjøi këba wiemøi krokomei ha amlí beaq beni agbeø wiemø krokomei le wolo muñ le feemø le naa le. Bøni afee ni anyø afee ene ye gbe kpakpa no le ahara *Islam* tsøømøi le mli kpøi komei ni aklo kukudzi ni køø ame he abua naa aha mei ni le *Islam* tsøømøi le amlí tsøloo ame lee kwraa. Wø ñkpa gbe ni wø ñsøle ake neke wø mðdenjbøø nee agbe kumai ni yeø mei yeø neke milee nee ahe le, agbenø hu eetee taomøsi ye mei amlí ke kase gbe tsøømø niñ ni anaa ye *Kuran Krønkrøn* le mli le he niñ wulaşı.

Sadzi otii ahe ni aklo kukudzi le ye ame he le ne.

1. Allah—Nyøymø
2. Bøfoi
3. Kuran Krønkrøn le
4. Gbaløi
5. Islam Gbalø krønkrøn le
6. Dzamø
7. Ùjmaa hi le
8. Sika ke Allah nitsumø
9. Gbefaa krønkrøn ke Nyøymøwele yaa
10. Søø krønkrøn le ke adesai fee hamø
11. Dzenjba, subai, ke nifeemøi
12. Islam sjikataomø nitsumøi ahe gbedzianøtoo
13. Ta—Krønkrøn Mødenjbøø fefee ye Allah seenyiemø mli.
14. Mei ni heø ame yeø le nifeemøi
15. Hegbei ni hii ke yei yøø pøpøeøe
16. Hekpa namø guu
17. Gbale
18. Nibii ni ayoo ye adebøø he
19. Faikpamø solemøi komei ni Kuran Krønkrøn le tsøø.
20. Kuran Krønkrøn mli wiemøi kukudzi komei ni akaseø awøø yitsoñ

Allah dromø naa le *Ahmadiyya Muslim Kuu* le, etsøø *Kuran Krønkrøn* le sjøi emuñ këba neke wiemøi nee amlí Bengali, Danish, Dutch, English, Fanti, Fyian, French, German, Gurmuki, Hausa, Hindi, Indonesian, Italian, Kikuyu, Luganda, Portuguese, Russian, Espranto, Swahili, Swedish

Urdu, Yoruba. Wə ke miijee miiha nyə le hu ake atsəə *Kuran Krənkrən*, le jisi kəba wieməi nyəŋmai enyə ekonj mli, ni ejwe fioo abaa dzie ame, kpo. Ye Allah dromə naa le etseŋ kwraa ni ame baadzekpo.

Wieməi le dzi:—

Albanian, Asami, Aria, Chinese, Gujrati, Japanese, Korean, Malayalamı Mandly, Marati, Norwegian, Pushtu, Polish, Sindhi, Spanish, Swedish Tamil, Telgu, Turkish, Vietnamese, Kanri. Ke mə ootao ole bəni obaafée ona *Kuran Krənkrən* ni atsəə jisi kəba nekə wieməi srətoi nəe eko mli le njmaa oya ha wolo feeləi le loo *Ahmadiyya Kuu* niyəə maj feə maj nə. Noko ni sani akadi dzi gbeı ni ake fee kukudzi ni adzie kedze *Kuran* le mli le ayitsei le, efataa niŋmlaməi ni adzie kedze *Kuran* le mli le ahe. Ohewə le adzie ame banee. Məni hara kukudzi ni abuanaa awo wolo nəe mli le dzi *Hazrat Mirza Tahir Ahmad*, le dzi dzedzeŋ *Ahmadiyya Muslim Kuu* le nukpa fe feə.

(1)

CMJICNY — ALLAH

Allah dzi Tse Ofe le gbei. Ye Arabik wiemə mli le wiemə Allah le aketssee nokonoko loo mokomoko dənñ. Gbei krokomei ni aketsəe Nyənjəmə ye wieməi krokomei amlı le akewoo Tse le loo aketsəo esu, ni beikomei le anyəe atsəe gbei nəe ake mei ni ayi fa, si gbei 'Allah' le, atsəe ahaa mei pii. Akeni anyee ana gbei ye bləfo mli nibaanye akeməsi keha 'Allah' pəpəepe le, amo 'Allah' le mli nakai nənñ ye sıfıtsəəmə nəe fəe mli.

1. Ye Allah drolə ke məbənalə le gbei amlı.
2. Yidziemo aha Allah, dzeñ fee Nuntso le
3. Drolə ke məbənalə le.
4. Kodzomə gbi le nə mantse.
5. Bo pe dzi məni wə dzaa, ni bo nənñ odenj wə baa wamə kədzeə.
6. Kudəmə wə ke nyie dzale gbe le nə.
7. Dzale gbe ni mei ni oke odzəəmə dzrə le dzəə ame le tsə nə le, meini efee noko ni baaha ona mlifi oha ame, ke mei ni eduu gbe le.

(SUURATUL-FAATIHA 1: 1-7)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْفَلَقِينَ
رَحْمَنُ الرَّحِيمِ
مِلَكُ يَوْمَ الدِّينِ
إِيَّاكَ نَصْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
إِنَّدِنَا أَصْرَطْتَ إِلَيْنَا نَسْتَغْفِرُكَ
صَرْطَ أَلَّا يَنْفَعَ عَلَيْهِمْ غَيْرُ
الْمَفْسُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا أَصْنَاعُهُمْ

الفاتحة : ١ - ٧

2. Nibii fee niy়ো ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ লে নো লে ওৱা Allah হিঁ ন্যাম, নি লে দ্বি ওফে, নিলো লে.
  3. Le eno দ্বি ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ মান্ত্সেয়েলি লে, লে এডেন ওলা কে গ্বেলি ফে যো, নি এয়ে নিবিই ফে আন হেওলা.
  4. Le দ্বি কেঞ্জকে নাগবী. আনা লে আনা লে, নি এল নোফেনো কে ওলাফি.
  5. Le দ্বি মনি বো ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ যে গ্বিই একপাা মলি, নি এয়াতা মান্তসে সেই লে নো. Ele নোনি বটেও সিক্পোঁ লে মলি কে নোনি দ্বেও ক্পো কেডজেওমলি, কে নোনি দ্বেও ষ্ঠানে কেবাা সিক্পোঁ লে নো কে নোনি হু দ্বেও সিক্পোঁ লে নো কেয়া ষ্ঠানে, নি একেবো যে হেফে়েহে নি ওয়ো, নি Allah নান নোফেনো নি ওফে.
  6. Le eno দ্বি ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ মান্ত্সেয়েলি লে নি লে এডেন অতুও সদজি ফে অওো.
  7. Le এহাদে নান নি দ্বেত্সেরেও নি এল ওলা মলি নোফেনো.
  8. Hemে Allah কে এত্সুলে লে নো ওয়ে, কনি নিবিই নি একেড্ৰো বো একে একো একে. Ni মেই নি হেও এন অমেয়েও নি অমেকে নিবিই নি Allah কেড্ৰো অমে লে একো কেও লে এবাটো অমে নাদজান.
- (SUURATUL-HADIID 57: 2–8)
2. Nibii fee niy়ো ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ লে নো লে ওৱা Allah হিঁ ন্যাম. Eno দ্বি মান্ত্সেয়েলি কে যিদ্বিমো লে. Ni এয়ে নোফেনো নো হেওলা.
  3. Ni Le এবো মোফেমো, সি মেইকোমেই হৈ এন যী, মেইকোমেই হেও এন যো, নি Allah নান নোনি মোফেমো ফো.
  4. Eবো ষ্ঠানে কে সিক্পোঁ যে আনকওয়েলি মলি, নি এফো বো নি এফো ওগ্বো-

سبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ أَعْلَمُ الْحَكَمُ ۚ ۱
لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْكِمُ وَيُبَيِّنُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ ۲

هُوَ أَوَّلُ وَآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ۚ ۳

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سَيَّةٍ أَيَّامٍ
ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزَلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
مَعْلُومٌ أَيْنَ مَا كَسْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۚ ۴

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ ۖ ۱
يُولِجُ أَيْلَلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤْلِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيلِ وَهُوَ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ۖ ۲

إِنَّمَّا يُؤْلِجُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَأَنْفَقُوا مَمَّا جَعَلَهُمْ
شَيْخَلِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ إِنَّمَّا يُنْكِمُونَ أَنْفَقُوا هُمْ أَجْرًا
كَيْفَ ۚ ۳

الحاديده: ۲ - ۸

يُسْتَحْيِي لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ ۱

هُوَ الَّذِي خَلَقَ كُلَّ فِنْكُرٍ كَافِرًا وَمِنْكُمْ مُّؤْمِنُوْنَ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۚ ۲

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَ كُلَّ فَاحِشَّ

mətso fəefeo, ni naagbee aahu le,
enjə obaaku oseē oya.

5. Ele nəfəenə niyəo ɲwei ke fikpəŋ
le no, ni ele nibii ni nyekə teo
ke nibii ni nyə dzeo kpo, Allah
le nəfəenə niyəo nyə tsui amlı.

(SUURATUL-TAGAABUN 64: 2-5)

96. Leeləŋ le ehaa ɲmaa ke ametsrəbi wui le kwəo. Le edzieo wala kedzəo gbele mli, ni edzieo gbele kedzəo wala mli. Allah le ne, meeba mə okpaleo ye esee. 97. Le ehaa dze tsəreō, ni efəe dzenamə keha hedzəomə, ni efəe hunu ke nyəntsere keha bee buu. Nakai dzi Odze agbo ke nilelo le akpə le. 98. Ni le dzi məni bə ɲulamii ha bo koni amewa bo kena dzale gbele ye fikpəŋ ke njə duŋ kabitii le mli. Wəgbla okadii le amlı fitso-fitso wəha mei ni hie nilee. 99. Le ebə bo kedze gbomə kometto mli ni eha bo jia ke toohe. Wəgbla okadii le amlı wəha mei ni nuo niasifi. 100. Le dzi məni haa nu nee kedzeə atatui le amlı; ni no haa wə dumə nibii srətoi feē kwəo. Ehaa wətsei anə baa feə frəfrə, ni wənaa ɲmaa kuſai kedzeə mli. Ametsrəbi kuſai tsotsroə si kedzeə ametsrəbi tsei abeleo amlı. No nəŋŋ wəkeſweo wein abəoi anə. No nəŋŋ wəkeduo aduawai srətoi—nəni dze aməhe ke nəni edzee ame he feē. Kwemə tsei le no aduawai le kedzi aməbəi woo ke bəni ametsuo. Leeləŋ eneemədzi odadii kehaa meini yəo heməkeyeli.

صُورَكُهُ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ٤
يَعْلَمُ مَا فِي السَّنَوَاتِ وَالأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا سِرُونَ وَمَا عَلِمُونَ
وَاللَّهُ عَلِمُ بِذَاتِ الصُّدُورِ

التعابين : ٢ - ٥

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبَّ وَالْوَىٰ مُخْرِجُ الْحَىٰ مِنَ الْمَيْتِ
وَمُخْرِجُ الْمَيْتِ مِنَ الْحَىٰ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَانِّي
تُؤْفِكُونَ ١٦

فَالِقُ الْأَصْبَاحِ وَجَعَلَ أَيَّلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ
وَالْفَمْرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَرَبِ الْعَلِيمِ ١٧

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْجُومَ لِنَهَدُوا إِلَيْهَا فِي
ظُلْمَتِ الْأَبَرِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَلَنَا الْأَيَّتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ١٨

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحْدَةٍ فَمُسْتَرٌ
وَمُسْتَوْدِعٌ قَدْ فَصَلَنَا الْأَيَّتِ لِقَوْمٍ يَقْهُونَ ١٩

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَنَا بِهِ
نَبَاتٌ كُلُّ شَيْءٍ فَأَخْرَجَنَا مِنْهُ خَضْرًا مُخْرِجٌ مِنْهُ
جَبَّارًا كَبَارًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلِيعَهَا قَنْوَانٌ
دَائِيَّةٌ وَجَنَّتِ مِنْ أَعْنَبٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمانَ
مُشْتَهِيَّا وَغَرْمَتَسَيِّدٌ أَنْظَرُوا إِلَى شَرَرٍ إِذَا
أَئْمَرُو بِنَعْيٍ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٢٠

101. Ni amekə Jinn too Allah he ake amekelə yeo hegbo, beianj ni le dzi moni bə amesee, ni amekə ame nilee tsəə bihii ke biyei komei ake ebii dzi ame ni nilee be he. Kəŋkro dzi le ni eyə ŋwei fooflo fe amesusuo ake edzi.

وَجَعَلُوا لَهُ شُرَكَاءَ الْجِنِّ وَخَلْقَهُمْ وَخَرْفَالَهُ بَنِينَ
وَبَنَاتٍ يُغَيِّرُ عَلَيْهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿١٠١﴾

الأنعام: ٩٦ - ١٠١

(SUURATUL — AN'AAM 6: 96–101)

256. Allah — Nyənjmə ko be fe le. Le dzi wala, ni le edenj wala fee dzeo. Ewəo wədəi gbikobiko. Le enə dzi nəfəenə niyəo ŋwei ke sikpoŋ le no le. Namə yəo nibaadamo mli aha adesai ni le ejmako gbe. Ele nibii nibaa ba ke nibii ni echo fee. Aməlee edzwenjmo mli nokonoko dza nəni le ejme gbe. Enilee tekeo ŋwei ke sikpoŋ le; ni adesai akwemə dzraa haa le, ni le dzi ofe, Odze Agbo.

اللَّهُ أَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيُومُ لَا تَأْخُذْهُ سَنَةٌ
وَلَا نُومٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مَنْ
عِلْمُهُ إِلَّا يَمْأُلُ شَاءَ وَسَعَ كُرْسِيُهُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضُ وَلَا يَئُودُهُ حَفْظُهُمْ أَوْهُوَ عَلَىٰ الْعَظِيمِ ﴿٢٥٦﴾

البرة: ٢٥٦

(SUURATUL—BAKARA 2: 256)

23. Le dzi Allah, ni esee le nyənjmə ko be. Niŋ ni anaa le ke niŋ ni anaaa fee ele. Le dzi drolə ke məbənalo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَنِّيْلُ الْعَيْبِ
وَأَشَهَدُهُ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

24. Le dzi Allah, ni esee le nyənjmə ko be, le dzi maŋtse, mo krəŋ-krəŋ le, le eenj toinjdzəle fee dzeo, le ebaa adesai fee ayi, le ebuo amehe, edze agbo, le dzi kunimyelə, le dzi məni,, adzieo eyi. Allah he tse krəŋ-krəŋ fe bəni asusuo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبارُ
الْمَتَكَبِّرُ شَبَحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُشَرِّكُونَ

25. Le dici Allah, bələ ke feelə, ni
gbei ɳoo fe fee. Ƞwei ke ſikpən
mli nibii fee dzeɔ eyi. Edze
agbo, edzi nilelo.

هُوَ اللَّهُ الْخَلِقُ الْبَارِئُ الْمَصْوُرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى يُسَيِّعُ لِمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْغَنِيُّ الْحَكِيمُ

الحضر: ٢٣ - ٢٥

(SUURATUL—HASHR 59: 23–25)

(2)

BɔFOI

Gbei Mala'ika le, anyeə atsəə fisi ake 'məni atsuə ke fəə' loo 'naadaamələ'. Enə le etsəə yiŋtoo nə ni adamə akebə bəfoi. Amekə Nyəŋmə fəə bahaa adesai ni etsuə ame kebaa dzeleŋ amebatsuə nibii komei ni etaos ake atsu. Nohewəle nitsumə gbe kredee ko ni Nyəŋmə eko kebaatsu egbedzianəttoo heninj ye heloo ke mumonj fəə le, bəfoi ye gbehe ye mli.

Ye amumə mli le, bəfoi le tsuə amenij amedientse ni ameketsəə noko-noko loo mokomoko nə. Məni aakee ake ehee eyee ake bəfoi ye le, mə le mliŋtsi gbe ni Nyəŋmə kane le tsəə kebaa adesa ŋəə le.

2. Yidziemə le fəə Allah nəni. Le ni ebo ŋwei ke ſikpoŋ ni efeə bəfoi niyəə fidzi enyə, etə ke edzwe ake etʃuləi, enyeə efeə nəſeenə ni esuməə efataa ebəə nibii le ahe, edzaake Allah ye nibii fiaa anə he wale.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ
رُسُلًا أُولَئِيْ أَجْنِحَةَ شَنِيْ وَثُلَاثَ وَرِبْعَ يَرِيدُفِ الْخَلَقَ
مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

فاطر: ۲

(SUURATUL..FAATIR 35:2)

98. Keemə: (Məfəemə ni edzi Gabriel Henyelə — le eha no ebayi ame tfui nə ye Allah famə naa. Ni eha nəni ekeə ketso hie le eba mli. Ni edzi gbe tsəəmə ke sane kpakpa keha meini heə yeə le.

فُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِرِيلِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى
قَلْبِكَ يَإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

۱۸

منَ كَانَ عَدُوًّا لِّهِ وَمَلَئِكَتِهِ وَرَسُولِهِ
وَجِبْرِيلَ وَمِيكَنَلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَذُولٌ لِّلْكَفَرِينَ ﴿١١﴾

99. "Məfəemə ni dzi Allah ke ebo-foi ke etſuloi ke Gabriel ke Mikhael, bə'e nakai mei ni hee ame yee le Allah hu he nyeloi ni.

(SUURATUL-BAKARA 2: 89-99)

البقرة: ٩٨ - ٩٩

178. Edzee dzale ake nyə tsəmə nyə hię nyeha boka aloo Anai. Si moj məni dza dzi məni heo Allah, naagbee gbi le, bəfoi le, wolo krəŋkra le, ke gbaloi le anə eyeə, ni efiteə ejika ye suəmə ni eyə keha le, eweku mei ke awusai ke meinı ehia ame ke meinı gbe ekple ame ke nibalıi, ni eke kpəə meinı yəə haomə mli, ke meinı yeə solemə mlai le anə ni amewoo ame afəle ke meinı yeə ame siwoi le anə ke meinı naa tʃui ye ame ohia yeli ke haomə amlı ke mei ni naa siʃimə ye tawuu bee amlı. Məneemei dzi mei ni eye anəkwa, məneemei dzi mei ni yəə Nyəŋmə gbeyei şemə.

(SUURATUL-BAKARA 2 : 178)

286. Nekə wə Tʃulə nee heo nəfəenə ni e-Nuňtsəə edzie etsəə ləe eyeə, nakai nəŋŋə esəe nyieloi le feə. Amefee ameyə heməkeyeli ye Allah, e-bəfoi, e-wodzi ke e-tsuloi le amlı.

(SUURATUL-BAKARA 2: 286)

76. Allah haraa e-tsuloi kedzeə bəfoi ke gbomei aten, ni kedze ame ŋəə le, Allah nuč nəfəenə ni enaa nəfəenə.

(SUURATUL-HAJ 22: 76)

لَيْسَ الِّرَّأْسَ أَنْ تُولُواْ وُجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَعْرِقِ وَلَكِنَّ الِّرَّأْسَ مَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْأَيُّوبَ
الْأَخْرَى وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَأَئِمَّةَ
الْمَالَ عَلَىٰ حُجَّةٍ ذَوِي الْقُرْبَى وَأَيْتَمِي
وَالْمَسْكِينَ وَأَبْنَ السَّيِّدِ وَالسَّاَلِيْنَ وَفِي
الرَّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَإِنَّ الْرَّكَوَةَ
وَالْمُؤْفُوتُ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُواْ وَالصَّدِيرَنَ
فِي الْأَبَاسِاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْأَيَّاضِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُواْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُنَّقُونَ ﴿٢٦﴾

البقرة: ١٧٨

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كُلُّهُمْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكِبِيرِهِ وَرَسُولِهِ لَا تَنْفَرُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُولِهِ وَكَانُواْ سَمِعُنَا وَأَطَعْنَا
غُفرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٦﴾

البقرة: ٢٨٦

اللَّهُ يَعْصَطُ فِي مِنْ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنْ
النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

الحج: ٧٦

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا مَوَلَّهُمْ رَسُولُنَا وَالْكِتَابُ
 الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْحِكْمَةُ الَّذِي أَنْزَلَ
 مِنْ قَبْلٍ وَمَنْ يَكُفُرْ بِاللَّهِ وَمَا تَبِعُ كَتَبَهُ وَكُثُرُهُ وَرَسُولُهُ
 وَالْيَوْمُ الْآخِرُ فَنَدَضَلَ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾

137. O nyem ei fee ni nyeh eo nye
 yeo, Ny e hea Allah ke e-tsulo
 no nys yea, ke wolo ni egbele
 hie eha e-tsuloi ke wolo ni
 egble hie momo sa. Ni məfəemə
 ni hee Allah ke e-bəfoi ke e-
 wodzii le ke e-tsuloi le ke
 naagbee gbi le no eyee le bele
 məle elaadze.

النساء : ١٣٧

(SUURATUN-NISAA 4:137)

(3)

QURAN KROJJKROI LE

Quran dzi gbei ni Nyɔŋmɔ dientse keha wolo ni edzie kpo eha Islam gbalə krɔŋkrɔŋ le, no mli naagbee kitai keha adesai le yɔɔ. Gbeɪ nidzi Quran le, ejisi dzi wolo ni akeha koni akane. Anokwa ake akaneə Quran le fe wolo fée wolo ye dze le mli. Gbeɪ nidzi Quran le fisi kroko hu dzí wolo loo fée nisa ake akeha loo akenina adesai fée. Quran dzi kpodziemə wolo kometoo ni eke hamo ke emli fée le naatsii ko kwraa be he; edzaake tamə wodzii krokomei ni ajmala keha bee loo meikomei krèdèe le, Quran le, ajma keha yinɔi fée ke adesai fée.

2. Alif Lam Mim

3. Wolo niye emuu ke yifi le ne.
Noko ni wanedzee koo be mli,
edzi gbetsɔɔmɔ keha dzalɔi.

الآية

ذلك الكتاب لارب فية هدى للتغرين ﴿٧﴾

(SUURATUL-BAKARA 2: 2-3)

القرة: ٢ - ٣

78. Ake leelen ene dzi Kur'an odehe.
79. Niyɔɔ wolo ni abaa yi dzogbanjn
mli.

(SUURATUL-WAAKI'A 56: 78-79)

4. Emli kitai niba naagbee le yɔɔ.

(SUURATUL-BAYYINA 98: 4)

إِنَّمَا قُرْءَانَ رَبِّكَ مِنْ كِتَابٍ

فِي كِتَابٍ مَكْتُوبٍ

الواقعة: ٧٨ - ٧٩

فِيهَا كِتَابٌ قِيمَةٌ

البيبة:

24. Allah ke ejee ni nɔ be le emadze
ye wolo su naa, emli kukudzi le,
eko damɔɔ ekroko'ɛ nɔ, ni atio

الله نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَبِّهًا مَثَابِيَ
نَقْسَعَرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ هُمْ تَأْلِمُ

wiemoi le amli ye gbeis srøtoi anø, bøni haa mei ni seø amenuñtsø le gbeyei ahewolo nyieø; nosee le amehewolo ke ametsuii ahe dzøø bøðøø kedzi amedzwøñmøi ba Allah nø. Nakai dzi Allah gbetsøømo le; Etsøø meinis esumøø gbe, ni meinis Allah kodzoo ake amedu gbe le—ehaa ame gbetsøømo ko.

(SUURATUL-ZUMAR 39: 24)

2. Ha Mim
3. Ketsø neke wolo ni emli dzwøñ'-mø wiemoi yøø fajñ nee nø le.
4. Wø fee le Kur'an ni emli wiemoi le ye fajñ bøni nyebaanu sisi
5. Ni leeløø, wø meinis wøheø Wolo le nyø le nø wøneø, møni awo enø godzoo, ni nilee eyile obo le, eyø swesweeswe ye wødeñ.

(SUURATUL-ZUKHRUF 43: 2-5)

73. Leeløø wøke hemøkeyeli le ha atatui le ke sikpøø le ke godzii le, si amekpoo ni ameje le gbeyei. Si gbøøø adesa mø mli, tswe. Anøkwa ake adesa ye nyemø ake ebaaye ledientse ehe sane føø ni ekwa ledientse ehe nibii.
74. Nøni baa dzi Allah baagbla hii ke yei osatofoi hii ke yei adzwanjøloø atoi ni Allah naa hii ke yei niyøø hemøkeyeli amøbo; ni Allah ke mø he keø le ni enaa mø møbo ketekøø nø.

(SUURATUL-AZHAAB 33: 73-74)

مُجَوْدُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى أَلَّهُ
يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُصْلِلُ اللَّهُ فَإِلَّا مَنْ

هاد

الزمر: ٢٤

حَمٰ
وَالْكِتَابُ الْمُبِينُ
إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
وَإِنَّهُ فِي أُولَئِكَ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَّ حَكِيمٌ

الزخرف: ٢ - ٥

إِنَّا عَرَضْنَا الْأُمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ
فَأَبْيَكَ أَنْ يَحْمِلُنَا وَأَشْفَقَنَا مِنْهَا وَجَلَّهَا أَلِإِنْسَنُ إِنَّهُ
كَانَ طَلُومًا جَهُولًا

لِيَعْذِبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَفِّقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

الأحزاب: ٧٤ - ٧٣

89. Ƞee le akə gbomə adesa ke Jinn le ba ekome kəfee noko ni dze Kur'an nee, ame nyen amefee ni etamə le kəkəəkə, yen mon akə amebaanye amewa amehe.
90. Ni leelen wəke nibii babaoo nidze amehe ewo Kur'an nee mli wəha gbomei adesai. ji mei pii dzi mein baafee nəfəenə ji kedzi okəe aməhenə ameye le no kometoo le amefen.

قُلْ لَّئِنْ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا
الْقُرْءَانَ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْكَانَ بَعْضُهُمْ لِيَعْصِ
ظَهِيرًا

(٢٩)

وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ كُلِّ مَمْلِكٍ فَانِ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُنْتُمْ فُورَكَ
بني اسراءيل: ٨٩ - ٩٠

(SUURATU BANII ISRAIIL 17: 89-90)

22. Kedzi wəke Kur'an nee yafəə gəŋ nə le, nyebaana akə bəfəebo ni fee le ebaaba ehefi ni emli baatsre ye Allah gbeyeisəmə naa. Ni eneemei dzi sui nidze amehe ni wədzie kpo wəha adesai koni amesusu he le.

(SUURATUL-HASHR 59: 22)

18. Hewə le moko ni hie odaseyeli krøjn kedze e-Nuŋtsə le Ƞee, nibayeə enəkwale le he odase akə Nuŋtsə le he odaseyelo baanye esee keba, le məni Mose wolo le tsə ehie keba, le gbetsəələ ke məbəonalə le, ani eenyə ekeə akə moko dzi le nidzee le dzi mə le lo. Mein buə eneemei amlı le heə ameyeə, ni məfəemə ni oke gbomei nee fuɔ daa ni ohee oyee le, la le mli asaa ato bo. Nohewə le kaadze he wane.

لَوْأَنَزَلْنَا هَذَا الْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَشِعًا
مُتَصَدِّدًا عَمِينَ خَشِيشَةً اللَّهُ وَتَلَكَ الْمَمْثَلُ
نَصْرٌ لِهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَنْفَكِرُونَ

(٣٧)

المشر: ٢٢

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُو شَاهِدُونَهُ
وَمِنْ قَنْلِهِ كَتَبْ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرُ بِهِ مِنَ الْأَحْرَابِ فَاللَّهُرُ
مَوْعِدُهُمْ فَلَا تَنْكِفُ فِي مَرَأَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

Leelenj edzi anəkwale nidze O-Nuntsə le ŋoo; ji mei pii dzi meini hee ameyee.

(SUURATU HUUD 11: 18)

وَلِكُنْ أَكَثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٨﴾

هود: ۱۸

6. Ni neke wolo nəe ni arə ha wə meini woyəə sikpoŋ nəe nə le emli eyi obo ke dzəəməi. Nohewə le nyenyiea emilitsəəməi .le aseē koni nyewii nyehé kedze təməi ahe kone nyedzie məbənale kpo.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكًا فَاتَّبِعُوهُ وَأَنْقُوا

لَعَلَّكُمْ تُرْجِحُونَ ﴿٦﴾

الأنعام: ۱۵۶

(SUURATUL AN'AAM 6 : 156)

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

وَلَا يَرِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٣﴾

بني اسراعيل: ۸۳

الْيَوْمَ أَكْمَلْنَا لَكُمْ دِيِنَكُمْ وَأَنْشَأْنَا عَلَيْكُمْ نِعْمَةً

وَرَضِيَتْ لَكُمُ الْإِسْلَامُ دِيَنًا
الملائدة: ۴

83. Ni fiofio le wəmlindzie kpo ake Quran le edzi tsamə ke məbənale ha meini heo yeo, ji teloi le ewoŋ amesigbeemə le obo.

(SUURATUL BANI ISRAIL 17: 83)

4. Kedze neke gbi nəe nə le miha nyedzamə le edza keyisi, ni məbənale, ni miyəə ha nye le miwo le obo, ni dzamə ni mikə mihanyə le dici Islam. Si məni dzee eyinjoo dici eyafee eʃa si moŋ həmə naa ekefee noko tamə nakai le, no le, leelenj, Allah ŋoo keo waa dientse ni enaa məbo.

(SURATUL MAIDAH 5 : 4)

93. Ni ene dzi wolo ko ni wədzie
le kpo, emli eyi obo ke dzəəməi,
koni ebaye nəni tsə hie momo
le emuu, koni eha nyenye nyəbo
madzii madzii anye le ke madzii
nibole le fee kəkə. Mi dzadze
O dzamə le miha bo; mike mi
suəmə ha bo ni mijə Islam
miha bo ake O dzamə.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ لِّذِيْ بَيْنَ
يَدَيْهِ وَلِنُنذِرَ أُمَّةَ الْقَرَبَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا

الأنعام : ٩٣

(SUURATUL AN'AAM 6:93)

(4)

GBALOI

Quran krøŋkrøŋ le maanø mi ake Allah eha dzøŋ gbomei see gbe tsøømø, nohewø hu le emaa gbaløi see ni echo le anøkwale ke dzale le na mi. Ye bee pøtee komei amløi le awoø gbaløi agbe kebaa ni amebatsøø gbomei kredeei komei agbe køya Allah ñøø. Gbalø krøŋkrøŋ le dzi gbaløi ni atsu ke mlai keba le anaagbee mø, ni Islam sane kpakpa le, eyeø sadzii kpakpai ni etsø hie fee le emuu, ni eyeø fee hie hu. Gbaløi mlinjba lolo si ye Islam dzamø le pe mli amebaa ye. Gbaløi nibaa agbenø le badamøø gbalø krøŋkrøŋ le kpemø le hie ni ekane nikpeø le kpøø ketsøø ameno. Amekø mla hee ko baa døŋ. Quran krøŋkrøŋ le tsøø gbaløi anitsumøi ni hi, dzee no pe si etsøø pampii hu ni akewo gbaløi le agbenø le su. Quran le mli okadi ni eketsøø ene naa dzi Pharaoh.

76. Allah haraa etuløi kedzeø bøføi ke gbomei adesai atenø. Nyenaa nyelen ake Allah nuø nøføenø ni enaa nøføenø.

اللَّهُ يَصْطَدِفُ مِنَ الْمُتَّكَكِفِ رُسُلًا وَمِنَ
النَّاسِ إِذَا أَتَ اللَّهَ سَعِيْمٌ بِحَيْرٍ
الحج: ٧٦

(SUURATUL-HAJ 22:76)

37. Ni wøhara tsulø kedze mei fee atenø, ni eefje ake “Dza Allah ni okwa mø føŋ le”. Ni kedze ametean le Allah tsøø meikomei

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِّيْبَ عَبْدُوا
اللَّهَ وَاجْتَبَنَا الظَّاغُونَ فِيْمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ

agbe ni meini sa hiékpatâmô le eñø ha ame. Enehewoø faa gbe kenyie dzeñ madzii le amli koni okwe bøni meini bu gbaloi le ake amaleloï le anaagbee bale ha.

وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ فَسَيُرْأَوْهُ
الْأَرْضَ فَانْظُرُوهُ كَيْفَ كَانَ عَيْنَهُ

النحل: ٣٧

الْمُكَذِّبُونَ

(SUURATUL-NAHL 16:37)

31. Ni beni nye Nujtsø le kee bøfoi le ake; “Mintao ñke,, naadziañ daamølø ko aba sikpoñ le nø le, amekée; “Ani nadziañ daamølø ni okebaa sikpoñ le nø le, møni ñba ebawo hirihiri nø ni eßwie laſi lo? Ni wøwo ohie nyam ke oyidziemø le, ni wøkanfo ogbei krøñkrøñ le.” Eha hetoo ake. “Mi le nøni nyelee le.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكِ كَيْهُ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ
خَلِيفَةً قَاتِلُوا أَنْجَعَهُ فِيهَا وَيَسِّرْكُ
الْأَرْدَمَاءَ وَنَحْنُ سُبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُنْقَدُ لَكَ قَالَ
إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُونَ

البقرة: ٢١

(SUURATUL BAKARA 2:31)

164. Lëelenj, wøke kpodziemø emadze nye, tamø bøni wøke kpodziemø madze Noah ke gbaloi krokomei ninyie esee le; ni wøke kpodziemø madze Abraham ke Ishmael ke Issak ke Yakob ke ebii le, ke Yesu ke Hiob ke Yonah ke Aaron ke Solomon, ni wøha David wolo.

165. Ni wøtsu tsuloi komei ni wøtsi ame ta wøhanye momo ke tsuloi komei ni ame le wøtsiko ameta wøhako nye — ni Allah ke Mose tuunju wie.

(SUURATUN-NISAA 4:164–165)

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ
بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَأَيُوبَ
وَيُوسُفَ وَهَرُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِتَّيْنَا دَاؤِدَ
زَبُورًا

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلِ وَرْسَلًا

لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَمُ اللَّهِ مُوسَى
تَكَلِّيمًا

النساء: ١٦٤ - ١٦٥

125. Ni nyekaia beni e-Nunntsə le ke Abraham ke famɔi komei ni eye nə le. Ekees, mafee bo adesai ahienyiels. Ni Abraham bi ake “Ni kedze Ijswie aten hu? Ni ekees misiwoo le mein təə minə le fataa he.

(SUURATUL-BAKARA 2:125)

88. Ni leelen, wəha Mose wolo le; ni wəha tsulɔi ba ye esee ni amenyie enanefaamɔi amli; ni Yesu, Maria binuu le, wəhale okadii nidze kpo fanji ni wəwadzele ke mumo krəŋkrəŋ le. Nohewole beseebe ni tsulɔ ko aaba nyenjəo ke nibii ni nyedientse nyetaoo le, ani esani nyekue mli ati ni nyetse ekomei amaletsi ni nyegbe ekomei hu?

(SUURATUL-BAKARA 2:88)

91. Ni wəke Israelbii le fonjə le; ni Pharaoh ke etabilɔi le tsə gbe foŋ nə kenyie amesee ke hiedeo le, keji amesia le, ekees “Miheo miyeo ake Nyəŋmə ko be fe məni Israelbii heo eno yeo le, ni mifata mein ke amehe foɔsi haa le le ahe.

92. Meni mo agbenɛ, beian ni nyehée ene nə nyeyee ni nyefio basabasa feelɔi aseee.

93. Nohewo le neke gbi nee wəbaahere ogbomətso le yiwala koni otsə okadi noko həya mei feə nibaa ye osée. Ni leelen adesai babaooyə see wə okadii nee.

(SUURATU-YUUNUS 10: 91-93)

وَإِذْ أَبْتَأَ إِبْرَاهِيمَ رَبِّهُ بِكَلِمَتٍ فَأَتَمَهُنْ قَالَ إِنِّي
جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمَنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا
يَتَأْلَمُ عَهْدِي الظَّلَمِينَ ﴿١٦﴾
البقرة: ١٢٥

وَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَفَيَسَّاْمِ
بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
الْبَيْتَنَتِ وَأَيَّدَنَهُ بِرُوحِ الْقُدْسِ أَفَكُلَمَاجَاءَ كُمْ
رَسُولٌ بِمَا لَا يَهُوَ أَنْفُسُكُمْ أَسْتَكْبِرُونَ
فَقَرِيقًا لَذَبَبُونَ وَفَرِيقًا فَثَلُوتَ ﴿٨٨﴾
البقرة: ٨٨

وَجَوَزَنَا بَيْنَ إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَنْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُنُودُهُ بِعِيَا وَدَرَا حَتَّى إِذَا دَرَكَهُ الْغَرْفُ قَالَ
أَمَنَتُ أَنَّهُ لِإِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ أَمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٩﴾

أَعْنَى وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٢٠﴾

فَآتَيْمُ شَرِيكَ بِيَدِنِكَ لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلَفَكَ إِلَيْهِ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنِ اِيمَانِنَا لَعَذَفُوا
يونس: ٩١ - ٩٣

17. Ni gbaa Maria sane le, tamo atsi tā ye wolo le mli le, beni egbla ahesi kedze ewebi le ahe le ketee heko ye boka le.

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرِيمَ إِذْ أَنْبَدَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرِيقًا ﴿١٧﴾

18. Ni eyafo ehe akrabatsa, ni wətsu wə bofo ketee ejoo, ni eya dzie ehe kpo etsoo le ake gbəma adesa.

فَأَنْخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حَجَابًا فَأَزْسَلَنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بِشَرَاسُوْيَا ﴿١٨﴾

19. Ekee, "Mi ke Nyənjəmə məbənalə le miiba abo kəndze odəŋ kedzi leelenj oʃeo le gbeyei.

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ قَيْتَا ﴿١٩﴾

20. Eto he ake Nujntsə le tsulo keke dzi mi ni maha ole ake, obaafə binuu dzalo.

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّي لِأَهَبَ لَكِ عِلْمًا زَكِيَّا ﴿٢٠﴾

21. Ni ekee, te mafee mana binuu beaj ni nuu ko eta ko mihe asaj ni mi le nuu hu.

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي عِلْمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرَوْلَمْ أَكْبَعِيَّا ﴿٢١﴾

22. Bofo le, to he ake, nakai edzi si ONujntsə le kee, Efəe mə waa ha mi" Ni wo baa fee le okadi wəha adesai ake məbənalə le ni dze wə ɲoo ni edzi noko ni ajma ajme si.

فَالَّذِي لَكَ ذِلْلَكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَمِّنْ وَلَنْجَعَلَهُ إِيمَانَهُ لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مَنَّا وَكَاتْ أَمْرًا مَقْضِيَّا ﴿٢٢﴾

23. Nohewə le ejə ni ekəle si ketee heko banee.

فَحَمَلَهُ فَأَنْبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيَّا ﴿٢٣﴾

24. Ni beni ebəi kəəmə le, etsi ehe ketee ametsrəbi tso ko sıfi. Ni ekee," O mina ni migbo dzi sane nee ba minə mitso noko ni hie ekpa no.

فَاجَاهَهَا الْمُخَاضُ إِلَىٰ جِنْحِنَ التَّحْلَقَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مُتْ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ سَيَّا مَنْسِيَّا ﴿٢٤﴾

25. Ni etse le kedze tso le sıfi ni ekee, "Kaaye ɲkəmə, ONujntsə le ke ɲsuteŋ ko ewo oʃıfi.

فَنَادَهَا مِنْ تَحْنَاهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ تَحْنَكَ سَرِيَّا ﴿٢٥﴾

26. "Ni hosomə ametsrəbi tso le keba oŋəŋ gbe, ni ebaaha ametsrəbi ɲməŋ ni etsu abaʃwie ono.

وَهُرْتَ إِلَيْكَ بِحِذْنَ الْنَّخْلَةِ سُقْطَ عَلَيْكِ رُطْبَأَ جَنِيَّا ﴿٢٦﴾

27. "Nohewəle nuu ni oye ni oke nu le eko afə ohijmei no. Ni kedzi oona moko le, keemə ake, mikə Nyənjəmə drolə le kita ake

فَكُلْيَ وَأَشْرِيَ وَقَرَى عَيْنَانَا فِي مَاتَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا

- mahimaa, le ymene gbi nee mike adesa ko ewiee.
28. Nosee le ewo abifao le keyatsoo ewebii le. Ni amekee “O Maria ofo naakreee noko”.
29. “O Aaron nyemiyoo, otse le edzee yiwaloo, ni onye hu dzee wu see dzelo.
30. Dzeme le, eke ewao tsco abifao le. Ni amekee, ‘Te feo fee woke gbekere nika abifao saa no wieo.
31. Eke, ‘Allah tsulo dzi mi. Ehami wolo le, ni efesi mi gbaloo’.
32. “Mi edzo mi ye hefesehe ni miyoo, ni esa mi ake mi wala beian ffee le misole ni mikenii.
33. Ni eha mi le nitsumoi ni sa ake matsu ma ha minye awo, ni ehaa mawo mihenoo ni dzeemo ajmeeemi.
34. Nohewolo hedzole ba mino gbi ni afomi le, ni eehi mino ke si beni magbo, ke gbi ni abaatsie mihi keba wala mli ekonji.
35. Neke dzi Yesu, Maria bi le sane : Anokwale le ni amedzeo he wane le.

فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَنَأَكَلَمُ الْيَوْمَ
إِنْسِيَّةً ٢٧

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا أَخْمِلَهُ قَالُوا يَمْرِيمُ لَقَدْ جَعَلَ
شَيْئًا فِيَّا ٢٨

يَأْتُكُنْ هَرُونُ مَا كَانَ أَبُوكَ اُمْرَأَ سَوِيٌّ وَمَا كَانَ
أُمُّكَ بِغَيْرِهَا ٢٩

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ ذَكَرْتُمْ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ
صَيْبِيَّةً ٣٠

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ أَتَنْزَلْتِي الْكِتَابَ وَجَعَلْتِي بَنِيَّا
وَجَعَلْتِي مُبَارِكًا إِنَّ مَا كُنْتُ وَأَوْصَنِي بِالصَّلَاةِ
وَالرَّكْوَةِ مَا دَمَتْ حَيَا ٣١

وَبَرَأْتُ بِالدَّى وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَارًا شَيْقِيَا ٣٢
وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أُمُوتُ وَيَوْمَ أُبَعْثَرُ
ذَلِكَ عِيسَى اُبْنُ مُرْرِيمٍ قَوْلُكُ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَمْرُونَ ٣٣

مریم: ١٧ - ٣٥

(SUURATU MARYAM 19:17-35)

82. Ni yekaia beyinə ni Allah tsə gbaloi le anə kewo mei le afi ekee 'Nofeeno ni nha nyə ketsə wolo nəe nə ke niifee ni miha nyə, dzi agbenə hu miwo tsulo gbe keba nyenjəa ni ebawo nəni yəa nyenjəa momo le obo le, nyəhea enə nyəyea ni nyewoale. Ni ekee; Ani nyenjəa nə, ni nitsumə ni ŋkeŋmea nyenjəa ketsə sane nəe nə le no hu nyekple nə ake nyebatsu lo? Amekée "Wə kple nə". Le hu ekee. 'No' a nyəyea he odase, ni nufata nyəhe ye odaseyeli nəe mli.

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيقَاتَ النَّبِيِّنَ لَمَّا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةً ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا أَعْلَمُكُمْ تُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَنَسْرَنَّهُ قَالَ أَفَرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى ذَلِكُمْ إِصْرِي أَقْرَرْنَا قَالَ فَأَشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مَنْ

آل الشَّهِيدِينَ ۝

آل عمران: ۸۲

(SUURATU AALI IMRAN 3:82)

8. Nyekaia beni wəhe siwoo kre-dee kedze Gbaloi le aden le agbenə kedze nyedenjle kedze Noah deŋle, kedze Abraham deŋ le, kedze Mose deŋ le, ke Yesu Maria bi le deŋ le, Anəkwa ake wəhe siwoo le ye kpoo mli kedze amedenj.

وَإِذَا أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّنَ مِيقَاتَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ ثُجَّاجَ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيقَاتَ

غَلِيظَـا ۝

الأحزاب: ۸

(SUURATUL — AHZAAB 33:8)

159. Keemo, O adesai, leelen aké Allah tsulə dici mi kē ha nyefee, məni yeo ɻwei ke sikpoŋ le nō fee manjse. Nyɔŋməko be dza le. Le ehāa wala ni ehāa agbo. Hewo le hemə Allah ke etsulə le, gbalə le, məni eʃa ko be ehe le məni heo Allah ke ewiemoi le anə yeo le; ni nyemə see ni onadzii etətəŋ kokoekə.

فُلْ يَتَائِهَا النَّاسُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جِمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكٌ الْمَسَمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحِبُّ وَيُمِيلُ فَقَامُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
الَّتِي الْأَعْظَمُ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَكَلَمَتِهِ وَأَتَيْعُوهُ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٣﴾

الأعراف: 159

(SUURATUL—A'RAAF 7: 159)

29. Wətsuko bo tsumə ko fe məni nyə ke minjsee sane, adesai fee akokobələ, si mei babao len ene.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

(SUURATUL-SABA 34:29)

4. Bo le, gbe fee gbe le, keenij nibə naagbee ye ha bo.
5. Ni ohie adesai sui kpakpai le fee eko.

وَإِنَّكَ لَأَجْرًا عَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٤﴾
وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾
القلم: ٤ - ٥

(SUURATUL-KALAM 68: 4-5)

41. Dzee nyə mei le ekoeko tsə dici Muhammad, si moŋ Allah tsulə dici le, gbaloi le anaagbee mə; ni Allah le nəfəeno.

مَا كَانَ مُحَمَّدًا أَحَدًا مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

الأحزاب: 41

(SUURATUL-AHZaab 33:41)

22. Kedzi moko ye ni ejeo Allah ke naagbee gbi le gbeyei le, noko ni kaiə Allah befebe le, leelen aké mə le baanye akase

لَفَدَ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُشْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ

(5)

GBALCI — ISLAM GBALOLE GBEHE KRÖJJU LE

Afə gbalə le ye Mekka ye Manyawale loo August nyəə le nə ye afi-570 le mli. Gbei ni akəhale dzi Muhammad, ni sıfi dzi, məni adzie eyi le. Beni Gbalə lc eye afi 30 kəyaa le, Nyəŋmə suume le yi enə babaoobabao. Etefi ewo nyəŋməi srətoi babao ni adzaa le ke nifədzii pii ni mei niyəə Mekka le feə le. Efeels ake befəebe le ehi ake eya kpoo feemə ke solemə ye tekplon ko niyəə aafee fitoi enyə keməə etə mli. Beni eye afi nyəŋmai edzwe le adzie nə kpo kəŋkle atsəə le ye dzemə. Ye enəeməi amlı le, nidzi Quran le kəŋkle kukudzii le amlı (96 : 2-6), afə le koni ejie Nyəŋmə kome le gbei. Nyəŋmə nibə adesa ni edu ledientse esuəmə ke adesa hu nə ye ledientse edebəə nə le; ni atsə hie agba ake niŋmaatso nə abaatsə atsəə adesai fee nilee srətoi. Quran le kukufoo kpitioo dzi kukudzii nəə.

46. O gbalə, ləelenj ake wətsu bo ake odaseyelə, mani ke miŋſee sane nyiə ke kəkəbəlo.
37. Ake məni gblaam ei kebaa Allah ŋəə ye Allah famə naa, ake kane mikpeə heleŋj.
48. Koni eha meini heə ameyea le ale miŋſee sane le ake amenine baafə nikeneinj babao nə kedze Allah deŋ.

يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ﴿٤٦﴾

وَدَاعِيًّا إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَهُ وَسَرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٧﴾
وَسَيِّرْ الْمُؤْمِنِينَ يَأْتَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَيْرًا ﴿٤٨﴾

الأحزاب : ٤٦ - ٤٨

(SUURATUL--AHZAAB 33: 46-49)

subanji kpakpai fee dədze Allah
gbalɔ le deŋ.

بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَذِكْرِ اللَّهِ كَثِيرًا

الأحزاب : ٢٢

(SUURATUL-AHZaab 33: 22)

57. Allah ke ebəfoi le fəseə dzəəməi
ʃwieə gbalɔ le nə. O nyə mei
fee niheə yeə! nyəhu nyəŋəa
dzəəmə nyədzəa le, koni nyə-
naale ke hedzəle ŋamə le.

إِنَّ اللَّهَ وَمَا يُكَتِّبُ يُصْلِّونَ عَلَى النَّبِيِّ بِمَا أَنْهَا الَّذِينَ

عَمَّا مَنَّا فَاصْلُوا عَلَيْهِ وَسَلَّمُوا قَسِيلًا

الأحزاب : ٥٧

(SUURATUL-AHZaab 33:57)

29. Le dzi məni etsu etsulə, etsəə le
gbənə ni etsə ke anəkwale dzamə
le koni ebaye dzaməi krokome
fee anə. Ni Allah niyeə he
odase nəe pe fa.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ مُبَالِهًدَى وَدِينَ الْحَقِّ
لِيُظْهِرُهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

30. Muhammad le Allah tsulə ni,
ni mei ni kele yəə le naa tsui
kwraa haa mei ni hee yee ni
nohewo le ameſidaamo mli waa
ye ameteaŋ le. Onaa ame ni
amenjba ameyitsei aſi, amenj-
kulafi ye ſəleme mli kentao
dromo kəndze Allah deŋ ke
eminſee le. Okadii ye ame ni
tsəə ake amekula fi. Nakə dzi
bəni atsəə ni ame dzi ye Torah
le mli. Ni ye sane kpakpa le
mli le etamə wu ni hijmei
edze, ni ena hewale, ni efee
titriim, ni etso le maſi ſiŋŋ ni

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رَحْمَةً
بِيَنْهُمْ تَرَبَّعُهُمْ رُكُعاً سُجَّداً يَبْغِعُونَ فَضْلَامَ مِنَ اللَّهِ
وَرَضُوْنَا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثْرَ السَّجْدَةِ
ذَلِكَ مَثْهُمْ فِي التَّورَةِ وَمَثْهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَزَعٍ
أَخْرَجَ شَطَّهُمْ فَهَازَرُهُمْ فَأَسْتَغْنَظَ فَأَسْتَوْنَى عَلَى

dulɔi le amiŋ amehe ye he—ake
ehaa meini be heməkəyeli le
kedzi amena ame le amemli
fuɔ aahu ketekeo nə. Allah eha
naafiswoo ake meini heɔ ye
niamefeo nibii kpakpai le eke
amenotəmɔi le aake ame ni
keenij kple aafee ameno.

سُوْقَه يُحِبُّ الْزُّرَاعَ لِيَغِيْظَهُمُ الْكُفَّارُ وَعَدَ اللَّهُ
الَّذِينَ أَمْنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

الفتح : ٣٠ - ٢٩

(SUURATUL-FATH 48: 29–30)

32. Keemö, ‘Kedzi osumoo Allah baasumoo bo ni oke otəmɔi le aake bo. Ni Allah le moko be nikə niŋ keo ni enaa mə məbə fe le.’

33. Keemö, ‘Wo Allah ke etsulə le; si kedzi ameaakpa ye esee le, no le kaimo ake meini be heməkəyeli le Allah be suəmo ko ha ame.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُجِبُونَ اللَّهَ فَاتَّعُونِي يُحِبِّبُكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ كَفَإِنْ تَوْلُوا فَإِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ الْكُفَّارِ ﴿٣٤﴾

آل عمران : ٣٢ - ٣٣

(SUURATU AALI IMRAN 3:32–33)

68. O tsulə, nəni adzie kpo atsəo bo kedze O-Nuŋtsə le ŋoo le, hani ejə mei le adenj, ni kedzi ofee nakai le no le ohako ejee le aſe. Ni Allah baabu ohe kedze gbomei adenj. Bəfəebo le, Allah etsəo meini be heməkəyeli gbe.

(SUURATUL-MAAIDA 5: 68)

يَأَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنَّمَّا
تَفْعَلُ فَمَا بَلَّغَتِ رِسَالَتِهِ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ
النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي النَّقْوَمَ الْكُفَّارِ ﴿٦٨﴾

المائدة : ٦٨

(6)

DZAMO

Islam dzamə le hie akulanjii enumə, ni səlemə dzi noni dzi enyə nə ye mli. Kedzi moko baana framə kpakpa ye eke ebələ le teñ ni neke framə nəe mli aawa le, səlemə nə etsəo, no gblaas adesai keninaa amebələ le. Edzi nifeemə gbe kredee ko ni hewale yəə mli. Nyəŋmə nuə səlemə ni ehoreə nə. Sifinumə ni Islam hie keha səlemə dzi; edzi gbənə ni adesai tsəə kəfəseə amemumə třeməə amehaa Tse Ofe le ni nokonoko etsii le gbe, ke gbekpamə ake Allah hu kamaj ame edzəəmə, eməbənale ke hewale. Ye dzamə mli le, ehiaa mlidaamələ ko kwraa ye adesa ke ebələ le teñ.

6. Ni famə pe ni afa ame dzi amesəmə Allah, ameye enə anəkwa, amebule ni amehisi dzanjiye ehie, asaj ameke amesəleme akaʃwe ni amewo Zakat le. Ni no dzi mei ni nyiəgbe trəməə le nə le adzama le.

وَمَا أُرْمَوْا إِلَّا يَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لِهِ الَّذِينَ حُفَّاظَ
وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنُوشُوا الزَّكُوْةَ وَذَلِكَ دِينُ

البيت: ٦

السورة

(SUURATUL-BAYYINA 98: 6)

57. Ni mibəə Dzinn le ke adesai le keha nokonoko fe ni amedza mi.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا يَعْبُدُونِ

الداريات: ٥٧

(SUURATUL-ZAARIYAAT 51:57)

79. Sølemə kedzi hunu yaanyəfi ni eekwa kəfi gbeke duŋ le aawo, koni leebi maanjka pa le okeə Ku'ran le. Læleŋ ake leebi maanjka pa Ku'ran keemə le esaa Nyəŋmə hie ye gbe kredee ko nə.
 80. Mi teesi ye no he (Ku'ran le) nidzi nyəŋ mli ni okefee Sølemə kredee ko oha ohe. Eebale ake Nuŋtsə le baawo onə.

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسْقِ الظَّلَلِ وَقُرْءَانَ
 الْفَجْرِ إِنْ قُرِئَ أَنَّ الْفَجْرَ كَانَ مَشْهُودًا

وَمِنْ آيَتِنَا فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ
 رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

بني اسرائيل: ٧٩ - ٨٠

(SUURATU BANII ISRAIL 17:79–80)

239. Ke osølemoi ke teŋ sølemə le akaſwe, ni oke hesibaa aya Allah hie.

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةُ الْوُسْطَى
 وَقَوْمُوا لَهُ قَنْتِينَ

البقرة: ٢٣٩

(SUURATUL BAKARA 2: 239)

(7)

IJMAAHILE

Ye Quran kroñkroñ le mli le atsøø ake ahi ñmaa kedze leebi maanjka
kesi hunu sinyøø ye Ramadhan nyøñtsere nyøø le mli. Edzi niseemø nli
gbe kredee ko niwoø dzale no ni efeø le mreø haa ñmaahilø le ke hiøyaa
ye mumo mli. Moko ni mliñhi ñmaa le ehøleøsi ye Nyøñmø nikee nibii
babaoø le ahe, ni nohewøle ñmaahile waa mæ koni eke nikee nibii nee
atsu ninj ke tsui dzro.

184. O, nye meinì nyehøø nyeyøø,
ato ñmeahile ahanye tamø ato
aha meinì tsøømø nyehie le bøni
afee ni nyetsøømø dzalebii.

185. Ato gbii kredee ke gbii abø
keha ñmaahile le, ji nyeteañ
meini nyehøø minye loo nyeyøø
gbøfaamli le, nyebaanyø hyehi
ñmaa le bee kroko ji gbii abø
le pepeøpe; meni ñmaahile le
wa ha amø le, efeø tamø ohiafø
niyeli. Ni møseemø nitsuø nitsu-
mø kpakpa bulø nidze etsui
mli too le, ehi ha le. Ni ñmaahile
hi ha nye dzogbaññ dienþse
kedzi nye baale.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلَّ بَعْدِ الْعِصَامِ
كَمَا كُلَّبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

أَيَّا مَمَّا تَمْدُودُتِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّهُ مِنْ أَيَّا مِمَّا أُخْرَ
وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدَيَةٌ طَعَامٌ
وَسَكِينٌ فَمَنْ تَطَوعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنَّ
تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

البقرة: 184 - 185

(SUURATUL BAKARA 2:184–185)

(8)

SIKAYELI YE ALLAH GBENÓ

Too woo oti ni atsəə ye Quran krəŋkrəŋ le mli le, gbeɪ ni akeha le dzi ZAKAT. Gbeɪ le keke tsəə esu. Gbeɪ le fisi dzi, nə ko nihaa niŋ mli tseəni ejswereə. Kedzi odzie okuu mlibii agbefaŋ niŋ niyəə oninamə mli le, nəni swəə le feə krəŋŋ haa meini edzi amegbənaa ake ameye le; ni kedzi oke oninamə le tsu niŋ owa okuu milihii le, ehaa amejswereə ni ameyaano. ZAKAT le dzi Islam dzamə le mli akulanji nidzi ete, ni no tsəə bəni ehe hiaa ye Islam dzamə naa ake mo adzwəŋ enyemime adesai krokomei ahe eha.

-
44. Ni nyekə nyessəlemə akaʃwəa, nyewoa Zakat le, nyebaa nye yitsei aʃi ke meini baa ame yitsei aʃi le.

(SUURATUL-BAKARA 2: 44)

39. Nohewə le ha owenyo le egbefaŋ, məni ehia le ke gbənyielə ke, amehu ha ame amegbefaŋ. No dzi nəni hi fe nəfəeonə ha meini taoə Allah məbənale le, ni ame dzi meini baafwere.

(SUURATUL-RUUM 30:39)

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا أَنْزَلْتُمْهُ وَأَرْكَعْتُمْهُ
الزَّكَرِيَّاً

القرة: ٤٤

فَإِذَا تَذَكَّرَتِ الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمُسَكِّنَ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَلِكَ
حَرَمٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَمَنْ يَهُدُونَ وَمَنْ هُوَ أَوْلَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

الروم: ٣٩

20. Ni ame ninamə le mli meini
biə ke meini nyee abi fəe naa
amegbefəŋ kədzeə.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلصَّابِلِ وَالْمَحْرُومِ
الذاريات : ٢٠

(SUURATUL ZAARIYAAT 51:20)

25. Ke meini ameninamə le ameyə
nə hegbe kredee ko ye.
26. Hanəni biə yelikebuamə ke nəni
bii fəe le.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ
لِلصَّابِلِ وَالْمَحْرُومِ
ال المعارج : ٢٥ - ٢٦

(SUURATUL-MA'ARIJ 70: 25-26)

60. Nikee le keha ohiafoi ke mein i
efi ame, keha apaafoi nitsua
niŋ haa niŋatse le, agbene hu
ke ha meini atsuui akumə niŋbi
tamə, agbene keha nyədzii,
akpəmə, keha meini eməmə,
nyədzii, agbene keha Allah ni
tsumə ke gbənyielə — Allah di
ntse tamə ni. Ni Allah le ele
nəfe nə. Nilelə.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَمَلِينَ
عَلَيْهَا وَالْمُؤْلَفَةُ فِلَوْبَهُمْ وَفِي الْأَرِقَابِ وَالْغَرِيرِ مِنَ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنَى السَّبِيلَ فَرِيقَةً مِنْ أَنْشَأَ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ حِكْمَةٌ
ال توبه : ٦٠

(SUURATU-TAWBA 9 : 60)

255. O, nyē mei fēe ni nyēheə nyēyeə,
nəfəenə ni wəkedro nyē fē nyē
yea eko dani gbi ni ahee noko
dəŋŋ, ahəə noko dəŋŋ, abə
naanyo dəŋŋ ni adaməə mli
ahaa moko dəŋŋ le aaſe. Meni
tswaal bimə nee ſəo le, ame dzi
meini ſiſiə amehe le.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبْصُرُ فِيهِ وَلَا خُلَقَ وَلَا شَفَعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ
القراء : ٢٥٥

(SUURATUL-BAKARA 2:255)

262. Meini ke ame ninamə tsuə Allah nitsumə le, amesane le tamə abele wu kome le, nikwəo ni ewo abele tsei kpawo ni abele wui oha kla abele tso fee abele tso he. Məfəemə ni saa Allah hie le, le dzi dzelen nibii fee awə Nuntsə. Ele nəfeenə. Mei fee nikə ameninamə tsuə Allah nitsumə ni amedaməo yitsəi loo amebaaye awui ko ye swe le, Nuntsə le too nakai mei le nadzianj. Gbeyeiswemə ko ban amegbenə ni ameyen ŋkəmə hu.

مَثُلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمْثُلَ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ
سُبْلَةٍ مَا تَهُدِّهُ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَعِّفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
وَاسْعُ عَلَيْهِ

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
لَا يَرْتَبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنْ أَدْرَى لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

البقرة: 262 - 263

(SUURATUL-BAKARA 2:262-263)

266. Meini ke ameninamə tsuə Allah nitsumə ake amenjtao amesa, Allah hie le, asaŋ ni amena muməŋ hewale le, amesane le tamə abeo ni afee ye ſikpoŋ ni awo nənə, ni nugbə ni naa wa neŋ ſwieŋ nə bəni afee ni yibii nibaawo le, aeotoi enyə. Kedzi eebale po ake nugbə ninaawa enee eſwiee nə ni nugbə ŋwetē-ŋwetē po le, no hu hiə. Nəfeenə ni ofeo le, Allah naa fee fajŋ.

وَمَثُلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ أَبْغَاهُ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَبَيَّنَ أَنَّفُسَهُمْ كَمْثُلَ
جَثَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَأَبْلَى فَقَاتَ أَكْلَاهَا
ضَعَفَيْنِ إِنَّمَا يُصِيبُهَا وَأَبْلَى فَطَلُّ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

البقرة: 266

(SUURATUL-BAKARA 2: 266)

275. Mei fee nikə ameninano tsuə Allah nitsumə nyəŋnyəŋ ke dze-tseremə, ye teeməŋ ke fajŋ mli le, amenikee ye Nuntsə le ŋo. Gbeyiesemə ko banj amegbenə ni ameyen ŋkəmə hu.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِأَيْلِ وَالنَّهَارِ
سِرًا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

البقرة: 275

(SUURATUL-BAKARA 2:275)

39. Naa, nyedzi meini atseø nyø ake nyø ye nyeninamø ye Allah gbøø le; ji meikomei ye nyeteaq ni nyenine ji wa, ni møni nine ji wa le, ewa ye ledientse esusuma no. Nokonoko he ehiaa. Ni kedzi nyedze esee le eke meikrokomei ni soro ame baato nyenadziaj, ame le ametamøn nyø.

هَتَأْنُتُ هَتَوْلَاهُ تَدْعُونَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللهِ
فَمَنْ كُمْ مَنْ يَخْلُلُ وَمَنْ يَتَخْلُلُ فَإِنَّمَا يَخْلُلُ
عَنْ نَفْسِهِ وَاللهُ أَعْفُ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ
تَتَوَلُوا يَسْتَبِدُّونَ قَوْمًا غَيْرَكُمْ شَدَّادِيْكُوْنُوا
أَمْشَلُكُمْ

(SUURATU MUHAMMAD 47: 39)

(9)

DZAMO GBEEFAA (HAJJ) KE NYOMYEN WE LE (KA'BA)

Quran le feo le doo haa Muslim dzaloi fee ake kehoo kwraa ye amewala bee mli le ameфа gbe fikome keya Mekka. Moŋ amefee nakai kedzi ameyə nakai gbefaa he hao loo egbay amenaа ye gbomətso hewalenamo gbefan. Oti niyəo neke gbefaa nee mli kwraa dzi 'Ka'Ba' le, ni Quran le tsəo ake edzi kənkle fiani ana keha Nyəŋmə dzamə le. See kwraa ni dzaloi nia kedzeo gbefaa nee mlidzi, ehaa ebaa Muslim dzaloi fee ayitseian ake ameyə nyemine ye dzelen madzii fee ano, ni ketsə dzamə nibii kredeei komei afeemə nə le ehaa ekaa ye dzamə gbefaloi nee adzwajmə mli ake amewala mli fee le Nyəŋmə dzi oti.

-
26. Nyə meini nyehée nyeyee, ni nyetsio mei agbə ni amékanyie Allah see, ni amékaya Mosk krəŋkrəŋ le ni wəto wəha adesai fee peperepe le, kedzi dzeme ameyə dzio, meini fa gbe kedze fiaŋa le nə dzio, ke mei fee nitsəo gbe gbonyo nə kəkpaleo kedzeo gbe ni dzale nə le — Wəbaaha amesa dzoomə toi-gblamo naa.
27. Ni nyekiaia beeyinə ni wəfo ſikpəŋ le wəta Abraham ke ha ſia le maa le ni wəkəe "Nyekə migbei akakpəte nokonoko he,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَكِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَا لِلنَّاسِ سَوَاءَ
الْعَكْفُ فِيهِ وَالْبَادُ وَمَنْ يُرِدُ فِيهِ يَالْحَكَامُ
يُظْلَمُ ثُدُقُهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

وَإِذْبَأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنَّ لَا

ni nyehaa misia le afee falefale
keha meini baboleo le le, ke
meini dameo ji, ke meini baa
ameyitsei aji ni amekulaasi ame-
soloeo le.

شُرِيكٌ بِـ شَيْءٍ وَـ طَهْرٌ بِـ لِطَافٍ
وَـ الْعَلَمِينَ وَـ الْكَعْسُوجُورٌ

(١٧)

28. Ni nyehaa dzamø gbefaa le
nyehaa adesai fe. Amebaa-tswa
nantu keba, amebaatra afu-
kpøji ni etra loo anø keba, ni
ame aadze jønø-jønø kaaaba.
29. Ake ameaaye emli seenamøi le
ahe odase ameha ame ni amea-
atse Allah gbe i ye gbii ni ato
le nø, ye ame kooloi nadzii
edzwedzwedze tsemø tamø tsinai
ni enø ha ame le atenj.
Keke le nyeyea nøni nyeyøø le
ni nyelea meini ehao ke meini
efi ame le.
30. Keke le nyehaa amefea ameha
tsuumø kusumii le, ni ameye
amejiwoi le anø, ni amebøle
Blema Sia.

وَـ أَدَنٌ فِـ النَّاسِ بِـ الْحَجَّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَـ عَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتُـ مِنْ كُلِّ فَجَّ عَمِيقٍ

لِـ شَهَدُوا مَنَفَعَ لَهُمْ وَـ يَذْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ فِـ
أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةٍ
الْأَنْعَمِ فَكُلُّوْمَنَهَا أَطْعَمُوا الْبَآسَ الْفَقِيرَ

(٢٠)

(SUURATUL-HAJJ 22: 26-30)

98. Ye mli le nyaanaa okadii ni
adzie kpo fajñ. Edzi Abraham
gbeho ni mofeemø ni aabote mli
le, ebote hedzøle mli. Ni dzamø
gbefa keyaa sia le edzi gbønaa
nitsumø ni mei—meini baana
hegbe keya dzeme le esani ame-
tsu doo ameha Allah. Ni mofeemø
ni hee yee le nyehaa ekaia
ake soro Allah ye bøønii fiaa he.
(SUURATU AALI IMRAAN 3: 98)

ثُمَّ لَقْضُوا نَفَثَهُمْ وَـ لَيُوْفُوا نُذُورُهُمْ
وَـ لَيَطْوَقُوا بِـ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ

الحج: ٢٦

فِـ هَـ اَيَّـتُ مُـ بَـيَّـنَـتُ مَـقَـامُ اِـبْرَاهِـيمَ وَـ مَـنْ دَـخَـلَهُ كَـانَ
عَـ اِمَـنَـا وَـ لَهُ عَـلَى النَّـاسِ حَـجَّ الْـبَـيْـتِ مَـنِ اَسْـطَـاعَ
إِـلَيْـهِ سَـيِـلًا وَـ مَـنْ كَـفَـرَ فَـإِنَّ اللَّـهَ عَـنِ اَعْـنَـعِ
الْـعَـلَـمـِينَ

(٢١)

آل عمران: ٩٨

الْـحَـجَّ اَـشَـهُـرٌ مَـعْـلُومٌ فَـمَـنْ فَـرَضَ فِـهِـتَـ
الْـحَـجَّ فَـلَـرَـفَـثَ وَـ لَـفْـسُـوقَ وَـ لَـاـحـدـالـ

198. Nyødzii amlí ni ayaa Ha le, ale
fajñ; hewøle nøfeeno nitswaa
efaiji ake ebaafa nakai dzame
gbe le ye neke nyødzii nee amlie

esani mə le akai akə esaa akə
ewieə wiemə sa ko, esaa etə mla
ko nə loo eke moko tsereə daanj
yə dzamə gbefaa le mli. Ni niŋ
kpakpa fee ni oofee le Allah le.
Nibii ni ahe baahia nye le nyehaa
fee ehia nyehe, ni leeləŋ akə nəni
he baahia nye fe fee dzi dzale. Ni
nyeſia mi pe gbeyei, O nye
mei ni nyeyəə niſisi numə.

(SUURATUL-BAKARA 2: 198)

فِي الْحَجَّ وَمَا قَعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ
وَتَزَوَّدُونَ فَإِنَّكَ خَيْرَ الْأَرَادِ الْمُقْرَبُ
وَأَنَّفُونَ يَتَأْوِلُ الْأَلَبَبِ

البقرة : ۱۹۸

(10)

ΣΕΣ KRÖJ KRÖJ LE KĘ ADESAI FEE HAMO

Yε Allah sée le ke mei ahame mli le sani abuə nibii amli fitsofitso, nibii poteə nibaaha tsakemə aba mə kredee ni ake sée le haa le subaŋ mli. Esani ehi dzwəŋmə mli ake seedii nii le dzi, mə le ana suəmə eha Nyəŋmə tsemo le koni ehore nə. Neke gbedzianətoo ne dzeə kpo fajŋ yε gbənə ni atsəo Mose ke Aaron ni ametsə keyana Pharaoh ni amekelə awie le mli.

34. Ni namə bəə mədenŋ yε wiemə mli fe məni tseə mei kebaa Allah ḥao ni efeə nibii kpakpai ni ekeə ake 'Leeleŋ ake mifata meinī ke amehe efəjī le ahe.

وَمَنْ أَحْسَنْ فَقَلَّ مَنْ دَعَ إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَنْلِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

وَلَا سَتُوْلُ الْحَسَنَةِ وَلَا السَّيِّئَةُ أَدْفَعُ بِالْقِبَّى
أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي يَبْنَاكَ وَبَيْنَهُ عَدْوَهُ كَانَتْ وَلِيٌّ
حَمِيمٌ

35. Ni ekpakpa ke efəjī le edzee amehe, ke niŋ ni hi fe fee le aswie efəjī le keya sée, Ni na, məni nyəə bo le aafee tamə onaanyo ni osuməə dzogbaŋŋ.

وَمَا يَقْنَطُهَا إِلَّا الَّذِينَ صَرَّبُوا وَمَا يَقْنَطُهَا إِلَّا ذُرْ

36. Keenŋ née meinī dzamo si ſinŋ pe aŋŋ ahaa, ni aŋŋ ahaa mokomoko fe meinī amenə ekpakpa le fa babao.

حَظٌ عَظِيمٌ

حِمَ السجدة: ٣٤ - ٣٦

(SUURATU HAA MIM SAJDA
41: 34-36)

126. Yi O-Nuntsə le gbe le nə ke nilee ni mlikwə, hewalewoo wieməi kpakpai, koni kedzi oke ame aagba kadaa le tsə gbe kpakpano. Bəfəebə le O-Nuntsə le le məni edze egbe le nə fe məfəemə; ni agbenə hu ele meinī nyis egbe le nə.

أَدْعُ إِنَّ سَبِيلَ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْمُسَنَّةِ
وَجَدَلَهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ عَلَمٌ
بِمَنْ صَلَّى عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهَتَّدِينَ

127. Ni kedzi nyefee nyeyinj ake nyebaagbla nənyelə le atoi le, no le nyegblaa ame toi kefi henı ameto nyenə kefə le. Si kedzi nyeto nyetsui si le, bəfəebə le no dzi nəni hi fe fee ha meinī yəə tsui sitoo.

وَإِنَّ عَابِرَتْ قَعَادُوا يُمْثِلُ مَا عُوقِبُتْ بِهِ
وَلَئِنْ صَدَرْتُ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

128. Mi, O gbalə, naa mli oha wə ke tsuisitoo; ni leelenj Allah yeli ke buamə dzi nəni yəə otsuisitoo le emuu. Ni kaaye ame ŋkəmə loo ooye dzramə ye ameŋaatsəɔi gbohii le ahewəŋ.

وَاصْبِرْ وَمَا صَدَرْكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا حَرَزَ عَلَيْهِ
وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مَّمَّا يَمْكُرُونَ

129. Leelenj, Allah ke meinī dza le ye ke meinī hu feə ekpakpa le.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ أَتَقْوَا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

(SUURATUN NAHL 16 : 126–129)

6. Ni kedzi amagai adzaloi le eko aababa abo ye nyenjə le, nyehaa le abobaa bəni afəe ni enu Allah wiemə le, keke le nyewoa le kəyaa eheko ni ebaafəe sweswee-swe ye. Nəni hewəŋ dzi meikomei ye ni amebe nilee ko.

(SUURATUT-TAWBA 9 : 6)

18. Ni meinī kpaa ye amale nyəŋməi aseə ni amedzaa ame dəŋŋ ni amekpaleə kebaa Allah ŋəə le minjsee sane kpakpa ye ha ame. Nohewəle nyehaa minjsee sane le aʃe mitsuloi le adenj.

وَإِنَّ أَحَدَنَّ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَخْرَجْتَهُ حَتَّى
يَسْمَعَ كَلْمَانَ اللَّهِ شَمَائِلَيْغَهُ مَا مَبْنَاهُ ذَلِكَ بِآيَةِهِمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ

التوبه : ٦

وَالَّذِينَ أَجْتَنَبُوا الظَّلَمَوْتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَا بُوإِلَى اللَّهِ لَمْ يُمْ
الْبَشَرِي فَبَشَرَ عَبَادًا

19. Meini boø wiemo le toi ni amenyieø ekpakpai niyøø mli le aseø le. Amø dzi meini Allah etsøø amø gbe, ni amø dzi meini yøø niiasifinumø.

(SUURATUL ZUMAR 39 : 18-19)

الَّذِينَ سَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَسْتَعِنُونَ أَحَسَنَهُ، أُولَئِكَ
الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ

الزمر: ١٨ - ١٩

(11)

HEBULE, GBEDZIANƏTOO KƏ DZEIJBA KPAKPA NIFEEMDİ

Quran le tsəə wala henyamə, dzee wala kpoomə loo hefigblamə ke-dzə wala he. Yə Islam dzamə mli le ayee hebanec tsemə ake akəndza Nyənjmə nə. Mla niyəə wala he kwraa dzi, sihile ye dzale mli, nilee ni akeha moko le ni eketsu niŋ bəni sa dzee fe nine, asaŋ ni ake Nyənjmə dromə nikee nibii le hu atsu niŋ bəni sa dzee fe nine. Tsəəmə nee kasi emuu ye Quran le mli neke, fi akuə see ekonj aklo le ekome kome ketsəə bəni baafee mə ana dzenjba ke mumən gbedzianətoo kpakpai. Oti keke ni ataoə dzi adesa he nilee srətoi le see afswere bəni baaha amehe aba seenamə.

-
11. Ləelenj mei fee ni heə ame yeə le nyemimei ni. Ha ni toinjdzołe ahi nyemimei atenj, ni se Allah gbeyei koni ena bo məbə.
  12. O nye mei ni nye heə nye yeə! nye ka yea me ni hi fe nye le ahe feo ni nye ka haa yei yea yei krokomei ni hi fe ame le ahe feo. Ni kaa fite bo dientse owebii agbeı, ni nye ke feoyeli gbe aka tsea nye he. Kedzi ona hemə keyeli le ninosee le ona gbei gbonyo le edzi noko ni ehii kwraa ni mei ni tsakee ame tsui le dzi efəŋfeeloi le.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِحْتَوَاءً فَاصْلِحُوا بِنَانَ أَخْرَى كُمْ وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَرْجُونَ ﴿١١﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوْفُ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ
يَكُوْنُوا خَدِيرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِنْ سَلَآءَ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَدِيرًا
مِنْهُنَّ وَلَا لَلَّهُمَّ زِفْرَاً أَنْفَسَكُمْ وَلَا تَنَبَّرُوا بِالْأَلْقَبِ
بِسْ الْأَسْمَ الْفَصُوْقُ بَعْدَ الْأَيْمَنَ وَمَنْ لَمْ يَتَبَتَّ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

13. O nye mei ni nye heonyeyeo le, nye ka haa moko susa nye he efəŋ; si no hu eʃa ni. Ni nye ka saraa loo nye he oʃeku. Ani nye teŋ moko aasumə ni eye enyemi ni egbo loo? Anokwale nye baa nyane. Ni nye sea Allah gbeyei, leeləŋ ekpakpa fee ni obaa fee le Allah ke musuŋtsəle baa to bo nadzian, Allah le edzi məbənalo.

(SUURATUL HUJURAAT 49 11–13)

37. Ni dza Allah ni oke noko fəŋ ake kpete ehe, ni feemo ofələi edzuro, ke oseʃibii ke awusai ke mei ni ʃye ohia ke mei fee ni oke yəə he kome, omaŋnyo dzio gbədžio ke ohe mə ni bəŋke bo kpaakpa, ke gbenyiəlo, ke ogbemei kpakpai fee. Leeləŋ Allah suməə məni woo ehe nə ke məni swaa.

38. Mei ni feo kpekpees, ni ame faa mei ni ame fee kpekpees, ni ame tsiməə nɪbii babaaoo ni Allah eha ame le nə. Ni wə saa wə to mei ni hee yee le hiesi swiemə toingblamo.

39. Ke mei ni fiteə ame ni namə ni adesai ana ni ame hee Allah nə ame yee, ke naagbee gbi le nə ame yee le. Ni məni ke Satan efee enaanyo le hani ekai ake naanyo fəŋ dzi le.

(SUURATUN-NISAA 4: 37–39)

91. Leeləŋ Allah suməə dzale, ni efee meikrokomei edzro, esuməə ni ke ohie niŋ le oha mei eko tamə onyemimei dzi ame, eehi niŋ be hiŋmei nə, ke nifəədzi ni

يَكْتَبُهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا أَجْتَبَوْا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّكَ بَعْضَ الظَّنِّ إِنَّمَا وَلَا تَحْسَسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيْحُبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهُمُوهُ وَأَنْقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَابٌ رَّحِيمٌ

الحجرات : ۱۱ - ۱۳

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِإِلَهَيْنِ لَمْ يُحْسِنَا وَبِنِيِّ الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْفُرْقَةِ وَالْجَارِ الْجُنُبُ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَأَبْنَى السَّيِّلِ وَمَامَلَكَتْ أَيْمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْسِبُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدَنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَنْوَالَهُمْ رِثَاةَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِآيَاتِهِ وَالْآخِرَةِ وَمَنْ يَكُنْ الشَّيْطَانُ لَهُ فِي بَأْسَاءِ قَرِيبًا

النساء : ۳۷ - ۳۹

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَةِ وَيَنْهَا عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

afeo le fajñ, ke mei anø tomo. Eebo koko ni okwe oheno dzo-gbanñ.

92. Ni ha ni Allah kpajmo le aba mli kedzi ofee; ni kaato kitai le anø kedzi oha ame fisi fijñ, beañ ni Allah damø oseeye onafeeno mli le. Leelen Allah le nibii ni ofeo.
93. Ni kaa tam; yoo ko ni beni eloo ekpaa ni ena hewale le, ni etsreø mli dukuduku. Nyø haa nyø kitai tsomøø fijiumø. Nyø haa nyø kitai tsomøø fijiumø ye nyø teñ, ke gbeyei femø ake mokomoko aana hewale fe moko. Leelen Allah ke no kaa bo, ni sitee gbi ebba ha ona fajñ henì eke bo kpaa ye.

(SUURATUN-NAHL 16 : 91-93)

136. O nyø mei ni nyø heø nyø yeø, nyø fea veveeve ke dzale sane yeli, ni nyø fea Allah odasefoi kedzi po ejø nyø aloo nyø føløi ke nyø sesi, kedzi niiatse loo ohiafo le, Allah buø ame he akøntaa fe bo. Nohewø le kaadi nibii ni abuu he akøntaa tsø asee bøni afee ni onye ofee nibii ni dza ni kedzi osii anokwale le aloo odzo naafoi le, kaimø ake Allah le nøfeenø efeø.

(SUURATUN-NISAA 4 : 136)

149. Allah sumøø ni awieø wiemøi ni he tsee ye mañ dza møni aato si kedzi aato, moko no ni edze enaa le no le ake baa ke le. Leelen Allah nuø nøfeenø, ni enaa nøfeenø.

وَالْبَعْدِ يَعْظُمُ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَأَفْوَأْ بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
الْأَيْمَنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ
عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

وَلَا تَكُونُوا كَاذِبِي نَفَضَتْ غَزَلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةِ
أَنْكَثَنَتَّخَذُونَ كَيْمَنَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَنْ
تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَعَ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يُلْوِكُ
اللَّهُ بِهِ وَلِيَبْيَانَ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْلِفُونَ ﴿١٣﴾

النحل : ٩١ - ٩٣

يَتَأَمَّلُهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا لَهُوا قَوْمٌ يَأْلَمُسْطِ شَهَادَةَ
اللَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوْ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبَيْنِ إِنْ
يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَى بِإِيمَانِ
الْمُؤْمِنِ أَنْ تَعْدُلُوا وَإِنْ تَأْتُوا أَوْ تُعَرِّضُوا فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ حَيْرًا ﴿١٤﴾

النساء : ١٣٦

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهَرَ بِالشَّوَّءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ
وَكَانَ اللَّهُ سَيِّعًا عَلَيْهِ ﴿١٥﴾

150. Kedzi oha ale edzrə ko ni ofee
loo otsi no le loo oke məni feo
bo eʃa ko he ke le le, Allah dzi
məni fuʃuaa eʃa no ni le eyə
hewale fe nəfəenə.

(SUURATUN-NISAA 4 : 149–150)

9. O nyə mei ni nyə heo nyə yeo!
nyə fiaʃi ye Allah hewə, ni nyə
ye odase ke dzale, ni nyə ka haa
mei anyee miitee nyə henumə
si ni nyə fee noko ni be dzale,
Nyə fea anəkwa daa si no beŋke
dzale gbe. Ni nyə fea Allah
gbeyei. Leelən Allah le no ni
ofeo.

10. Allah ewo mei ni heo ame yeo
ni ame feo edzrə le aʃi ake ake
ame he baa ke ame ni ame na
dromə wulu.

11. Ni mei ni hee yee ni ame
kpa wə kadii le ame dzi mei ni
baaya aboŋsamii adzeŋ.

(SUURATUL-MAAIDA 5 : 9–11)

32. Nyə kaa gbea nyəbii ye ohia he
gbeyei ſemə hewə. Wə wə haa
ame ke nyə nəfəenə. Leelən ame
gbee dzi eʃa kpeteŋklpe.

33. Ni kaa beŋke adzwamanjbo;
leelən edzi efəŋ feemo ke eʃa
feemo.

34. Ni kaa gbe susuma ni Allah egū
le dza no feemo ka dzale gbe.
Ni məfəemə ni aagbe le ni edzaa
wə ha məni yeo esee le hewale.
ni eto owele, si eka teke gbe-
dzianotoo ni adamoo no ke
gbeo mə le, no edzaake mla le
yeo buaa le.

إِنْ لَبِدَ وَآخِرًا أَوْ تُخْفَهُ أَوْ تَعْفَوْعَنْ سُوَءِيْقَانَ
اللَّهُ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ١٤٩ - ١٥٠

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُوْنُوْقَوْمِيْكَ لِلْوَشَهَدَةِ
بِالْقَسْطِ وَلَا يَجْرِي مَنَّكُمْ شَنَاعًا فَوْرَ عَلَىَّ
أَلَا تَعْدِلُوا أَعْدِلُوْهُ أَهْوَأَ قَرْبُ لِلتَّقْوَىٰ وَأَنْقُوْ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ١

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كُلُّمَغْفِرَةٍ وَاجْرٌ عَظِيمٌ ٢
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا يَتَبَاهَىْنَا أَوْ لَهِمْ
أَنْسَحَبُ الْجَحِيمُ ٣

الملائدة: ٩ - ١١
وَلَا نَقْتُلُوْا أَوْلَادَكُمْ خَشِيَّةً إِمَّا طَعَنُ بِرَبِّهِمْ وَإِنَّا كُمْ
إِنَّ فَلَّهُمْ كَانَ خَطَّاعًا كَيْرًا ٤
وَلَا نَقْرِبُوْا الْزَّيْنَ إِنَّهُ كَانَ فَجِيْشَهَ وَسَاءَ
سَيِّلًا ٥

وَلَا نَقْتُلُوْا النَّفَسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ
مَطْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلَاهِ سُلْطَنَنَا فَلَا يُسْرِ فَ
فِي الْمُتَّلِّ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ٦

35. Ni kaa ta nibii ni afi aha awusa le he bedza ookwe no oo ha le ke ji eeda ni ye siwoi ni yoo he le no, edzaakee aabi he sane.
36. Ni ke nyie mii susu niij le ye haa eyia obo to, ni nyie ke nseniri tei kpakpai anjmea nibii, no dzi noni hi fe fee.
37. Ni kaa nyie noko ni ole he noko see. Leelen aabi toi, hijmei ke tsui ni ame bu akontaa.
38. Ni kaa wo ohe no ye sikpoj le no edzaakee onyey sikpoj le mli otser, ni onyey okwo fe godzi le hu.
39. Ni foedzi nea fee dzi hii nibii ye Nunts le hie.

(SUURATU BANII ISRAIL 17:32-39)

وَلَا نَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا يَأْتِي هِيَ أَحْسَنُ حَقَّ يَعْلَمُ
أَشْدَمُ وَأَفْوَأُ بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْوُلًا ٢٥

وَأَوْفُوا الْكِيلَ إِذَا كُلْتُمْ وَرَثُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٢٦

وَلَا تَنْقُضُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْأَفْوَادُ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُلًا ٢٧

وَلَا تَنْتَشِرْ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجَبَالَ طُولًا ٢٨

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئًا عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ٢٩

بني اسرائيل: ٣٩ - ٣٢

(12)

JIHAD—MCDEBOD KPLE YE ALLAH GBENO

Jihad sisi dzi; ni moko ke hewale fee ni eyo ke noko nitaoo le epakpa nple, ni nii nee baa ye gbei sratoi ete no, nidzi; (1) henyelo ni ake hijri naa nidzi heloo mli henyelo, (2) abonsam ke (3) mo le dientse ke ehe. Quran le tsao ake kedzi ta dze le, esa ake awu ta le ye gbeno nihan akpata wala ke nibii fe boni sa hie; ni esani afao naatsao nibii afeem oya.

-
40. Mei ni afa ta awo ame le, aymé ame gbe koni ameno, edzaake ato ame no—ni leelej ake Allah ye hewale ni ekebaawa ame.
  41. Mei ni a swie ame kedze amesjai amlí ye gbe ni edzaa no meni hewo le amekkee, “Wənuñtsə dzi Allah” le—Ni kedzi Allah tsao meikomei anə eke swie meikomei le, bəfəeəbə ni fee le kule aakumə dzaloi akpeehe, səəmətsui ke dzaməhei fee ni atsio Allah gbei tā ye befeebə le ajeie si. Ni gbe fee gbe le Allah

أَذِنَ اللَّهُ لِلَّذِينَ يَقْتَلُونَ بِإِنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿١﴾
الَّذِينَ أَخْرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ بِغَيْرِ حِقْقٍ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا
رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دُفَعَ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بِعَصْمَهُمْ
صَوَّمَهُمْ وَيَعْوِيْهُمْ وَصَلَوَتْهُمْ وَمَسَجِدُهُمْ كَرُفِيهَا
أَسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّكَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ

baawa mōni waa le. Anəkwa
ake Allah ye hewale ni edze
agbo.

(SUURATUL-HAJJ 22 : 40-41)

إِنَّ اللَّهَ لَقَوْيٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾
الحج: ٤٠ - ٤١

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقْتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَا
يُخْرُجُوكُمْ مِن دِيرَكُمْ أَن تَبْرُوهُمْ وَقُسْطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوكُمْ مِن دِيرَكُمْ وَظَاهِرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ أَن
تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتُوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١﴾
المتحنة: ٩ - ١٠

9. Mei ni etekoſi ewoko nyę ye
nyę dzamə hewə le, Allah suməo
ake nyęke bulə aha ame. Mei ni
hu eſwieko nyę kedzəko nyęſiai
le nyęnaa mlidzəle nyęhaa ame
ni nyęke ame ahisi pępeere. Allah suməo meini yęo pępeere.
10. Mei ni pe ni Allah suməo nyęke
bulə aha dzi meini eteſi ewo nyę
ye nyedzamə hewən, meini eſwie
nyę kedze nyęſiai amlı, ke mei
ni hu ewa mei aſwie nyę kedze
nyęſiai amlı. Nyęke neke gbo-
mei akafea naanyo. Meinī ke
neke gbomei bęo le, amedzi təlo
le.

(SUURATUL-MUMTAHANA 60:9-10)

11. O nyę mei ni nyęheo nyęyeo,
ani nyęŋsumə matsəo nyę nəni
nyębaafee nibaahere nyę kedze
toigblamə ni naa wa mli?

12. No dzi ake nyęheo Allah ke
etsulə le nə nyęyea, nyęgboa
deňme ni nyęke nyeninamə ke
nyę gbomətso fee anyie Allah
see Nodzi nəni hi fe nəfəeno
a nyę, esa ake kule nyęle.
(SUURATU-SAAF 61: 11-12)

70. Si mei ni gboə deňme kenyieo
wə gbe le nə le, bəfəeebə le
wəbaanyie ame hie kenyie wəgbə
le nə. Ni ləleñ ake meinī feo
ekpakpa le Allah ke ame nyięo.
(SUURATUL-ANKABUT 29:70)

يَتَأَمَّلُهُمُ الَّذِينَ أَمْنَاهُمْ أَدْلُوكُمْ عَلَى بَخْرَةٍ تُنْجِيُّكُمْ مِنْ عَذَابٍ
الْأَيْمَانِ ﴿١﴾

تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُرُوكُمْ
وَأَنفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنَّمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢﴾
الصف: ١١ - ١٢

وَالَّذِينَ جَاهُدُوا فِي أَهْدِيَهُمْ سُبْلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣﴾
العنکبوت: ٧٠

20. Mei ni heo yeo nifaa kedzea amefia kefaa gbe ye Nyønmo hewøn, ni ameke amenij ni ameyoo ke amebgomotsso fee tsuø Allah nitsumø le, ameyø gbennaa agbo ye Allah hiø. Ni ame dzi mein baaye kunim.

(SUURATUT-TAWBA 9:20)

111. Bøfeebø le Allah ehe mein heo yeo le anibii ni ameyoo ke ame gbmotsso fee ni eke Abøø le aato ame nadzian; Ametsuo, Allah nitsumøi le, ni amebgeø mei ni amehu agbeø ame — siøoo ko ekekø ehe kita ye Torah, sane kpakpa le ke Kuran le amlí. Ni namø yeo ejìwooi anø fe Allah? Nyønyaamø, akø anyøha le nibii nee ni ebaato nyø nadzian; ni no dzi naanø kunimyeli le.

(SUURATUT-TAWBA 9:111)

96. Mei ni heo yeo le ateaø mein traasi ni ametsii amehe, nidzee obubuafoi dzi ame le ke mein ke ameninamø ke gbmotsso fee tsuø Allah nitsumø le yeehegbo. Mein ke ame ninamø ke gbmotsso fee tsuø Allah nitsumø le Allah ewole amenø fe mein traasi nitsii amehe le. Ni ame le Allah ewosi akø ebaafee ame dzogbanø. Ni Allah ke dromø ewo mein bøø mødeñø le anø fe mein traasi ni ametsii amehe le.

(SUURATUN-NISAA 4:96)

الَّذِينَ آمَنُوا هَاجَرُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعَظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأَوْلَئِكَ هُوَ
الْفَلَقُونَ ﴿٢٠﴾

التوبه : ٢٠

إِنَّ اللَّهَ أَشَرَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ يَا أَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقْدِنُونَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ حَقًا
فِي التَّورَةِ وَالْأَنْجِيلِ وَالْقُرْآنَ وَمَنْ أَوْفَ
بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِرُوا يَبْتَغُوكُمُ الظَّرِي
بَا يَعْتَمِدُهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

التوبه : ١١١

لَا يَسْتَوِي الْقَتَعَدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَيْرَ أُولَئِكَ الرَّأْبِرِ
وَالْمُجَهَّدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فَضَلَّ
اللَّهُمَّ لِلْمُجَهَّدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَتَعَدِينَ
دَرَجَةٌ وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْمُحْسِنِ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَى الْمُجَاهِدِينَ
عَلَى الْقَتَعَدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١١﴾

النساء : ٩٦

(13)

GBEDZIANTOO NIKURAA SIKATAOMO NITSUMOI

Siñinumə oti mome ni Islam yəə ye sikataomə nitsuməi ahe dži nəfəenə le Nyəŋmə dzi nətse, ni noko aatsə moko nə ye mla naa, nidzi həgbe ni moko yəə ake ena lədientse ehii, enye eke nii le afee noko loo ena nə hewale ni ekeha mokroko le, Islam tsəəmə le yəseə ni eyeə he awuŋa, ji nəfəenə ni aatsə moko nə le, esani ehi mə le yitsə mli ake ninamə fee mli le kuuŋbii fee ye gbeſaj kredəe ko ye mli. Neke dzwəŋ'mə nee he nitsumə le, fā le mla nyəə nə ake afee, ji fā niſweə le nidzi nəni dzi agbo le, no le, nətse le akəni eetao ni ekuu mlibii fee ana eninamə le he see ye mumə mli ke heloo fee mli hewəle lədientse edzeə etsui mli ekehaa.

- وَإِذْ قُلْنَا لِلملائِكَةَ اسْجُدُوا لِأَدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْرِيلُسَ أَبَنُ
١١٧
- فَقُلْنَا يَقَادِمْ إِنَّهُذَا عَدُوُّكَ وَإِزْوَجِكَ فَلَا يَخْرُجُنَّكَا
مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَقَّقُ
١١٨
- إِنَّكَ أَلَا تَحْمُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرِي
وَأَنَّكَ لَا تَظْمَئِنُ فِيهَا وَلَا تَضَعِي
١١٩
- ١٢٠ - ١١٧
- (SUURATU-TAA HAA 20:117-120)

189. Ni nyé ka tsoméa amale gbéné
ke haa nyé ninamó nibii yé
nyeteanj, ni nyé ke ka ha nyé
nokweloi nyenj niy beanj ni nyé
hie kahe bóni afee ni nyé ye
meikrokomei aninamó he niy
ni ketsé gbe gbonyo nō.

(SUURATUL BAKARA 2:189)

30. O nyé meini nyeyeo nyeyeo!
nyekatséo gbe ni edzaa nō
keye nyenij ni nyeyéo le yé
nyeteanj, bedza noni nyetsé
gbeekpaamo nō keye dzra kená.
Ni nyekagbea nyéhe. Leeléj,
Allah naa nyé məbə.

SURATUL NISAA 4: 30)

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بِيَنْتَكُمْ بِالْبَطْلِ وَتَدْلُوا
بِهَا إِلَى الْمُحْكَمِ لِتَأْكُلُوا فِرِيقَاتٍ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

البقرة: 189

يَنْهَا اللَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا
أَمْوَالَكُمْ بِيَنْتَكُمْ بِالْبَطْلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ
تَحْكِرَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا نَقْتُلُو أَنفُسَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَّحِيمًا

٣٠

النساء: ٣٠

(14)

MELAHATI HELEH KU AMESUBAI

Quran le gblaah hehiamā niyēē ake ahe Nyəñmō nō aye le mli, ni etseø mei adzwēñ' mōi ayisee ye nibii niyea he odase ake eyē le he. Emaanaa mi ake ketsa kpodziemō nō Nyəñmō tsōc dia beseeene eke ewiemo le madzeø adesai. Kedzi eebale ake Nyəñmō baafēø mōni edzi le tsəømā ketsa gbaloi ke ameseeenyieloi le anø le, dzikule heməkeyeli ni mli wa ake eyē le baalaadze. Ehe hiaa doo, mō, ake bee abø ni adesai yøø dzelenj le Nyəñmō kpodziemō akahe adze ñwei eyi ameteñ meikomei anø.

1. Ye Allah, drolø ke məbənalø le gbeí amlı le.
2. Leelenj omanyeyeli baa meini heç ameyeç le anø.
3. Meini baa ame hefi ye ame səlemo mli le.
4. Ke meifee ni wiø amehe kedzeø nibii fədzi afeemø mli.
5. Ke meifee niwoø ame Zakat pəpəepe.
6. Ke meini ebøø adzwamañ.
7. Dza meini ke ame ñame pə naa bøle ke nibii ni ame nine-dzrø yøø le, ame le awaŋ ame.
8. Si moj mei fee nitaoø fe nakai le dzi mlanøtøløi le.
9. Ni mei fee nihaa amehie hiø amehemøke yeli ke kpaamøi anø le.

قد أفلح المؤمنون ﴿١﴾
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ حَشِيعُونَ ﴿٢﴾
وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ الْغَوْبِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾
وَالَّذِينَ هُمْ لِلرَّكُوعِ فَدِعَلُونَ ﴿٤﴾
وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَدِظُونَ ﴿٥﴾
إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
عِبَادُ مَوْلَئِينَ ﴿٦﴾
فَمَنِ اتَّقَىٰ رَبَّهُ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾
وَالَّذِينَ هُوَ لِأَمْنَتْهُمْ وَعَهْدِهِمْ رَعَوْنَ ﴿٨﴾

10. Kе meifee nikе ameʃilemo ſw kwraa le.
11. Amedzi nøyellioi le.
12. Ameno dzi Paradeso ni dzer ame aahi.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوةِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْوَرِثُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿٣﴾

(SUURATUL-MU'MINUUN 23: 12 - 23)

64. Ni drolø Nyøymø le tsuløi dzi meinì ke agbodzee nyieø yø ſikpoŋ le nø ni kedzi meni le le ke amewie le amekø “Fludzøle”
65. Ni gbekø le ameyaa Nuntsø le hie ke ſikulamø ke solemo.
66. Ni amekø ake “wø Nuntsø diciø abonsamiiadzen toigblamo le kedze wøgbenø ſi dzemø toigblamo le dzi naano piŋ’mo.
67. Ni ake mo ke dzemø aafee ehdzøomøhe ke ſihilehe le edzi eſa kpeteŋkple.
68. Ni mei fee nikø ahøahøʃwibøø yee ame ninamø asan amefee kpækpees ſi moŋ amekaa enyø le aten le.
69. Kø meifee nidzaa Nyøymø ko fee Allah, ni ame gbee adesa ko fe møni Allah eha ame gbe ak amegbe ye dza1e gbønø, amebøø adzwamaŋ, møni ooſee noko ni ke ene edzaa le abaagbla otoi ye O eeſafeemø le hewøŋ.
70. Ni yø gbohii aſitee gibile nø le, etoigblamo le aafee toi enyø, ni eehiſi yø hieſiſwiemø mli.
71. Dza meinì baatsake ame tsuii ni ame baahe ameye ni amefee nibii kpakpai. Nekø gbemei nee

وَعَبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَىٰ الْأَرْضِ هَوَانًا

وَإِذَا خَاطَبُهُمْ لِجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ يَسْتُورُنَّ رِبَّهُمْ سُجَّدًا وَقَيْنَمًا ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَصْرِيفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ

إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ شَرَامًا ﴿٦﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمَقَامًا ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ إِذَا آتَفُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ

بَيْنَ ذَلِكَ قَوَاماً ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهَاءَ أَخْرَى وَلَا يَقْتُلُونَ

الْفَسَسَ إِلَّا حَمَّ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَنْزُونَ

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَشَامًا ﴿٩﴾

يُضَعَّفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ

مُهَكَّاً ﴿١٠﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَكْمَلًا صَلِحًا

Allah baatsake ame nibii gbohii
afeemoi le fee ni etso nibii,
kpakpai afeemoi, edzaake Allah
nyoo faa ni enaa mabo.

72. Ni meini tsake ame tsuii ni
amefeso nibii kpakpai le, leelen
ameke tsui tjakem dzro yaa
Allah nyoo.

73. Ni mei ni yee amale odase le
ame ke agbodzee hoo yakayaka
nibii fee ahe.

74. Ke meini kedzi akaia ame ame
Nunts le okadii le ame nuo
ni ame naa.

75. Ke meini keo ake "O Nunts
hawo name ke wobii ana okadii
nee ni oha wotsomo nokwemo
noko keha dzalo le.

76. Neke gbomei aadzwere ame ke
gbe he krone ye Paradeso,
edzaake amefisi, ni aahere ame
ke nyam o ke toinjdzole, niyo
dzeme.

77. Hedzomhe ke sihilehe ko ni
no be.

78. Nyekesa, meini hee ameyee le
ake "Edzi dzee solemo ni wo
soleo wohaa wo Nunts le dzi
kule efon nyeden kwraa. Nyek
kwa anokwa wiem le, ni neke
kpamo nee he nyomo woo baa
pete nyeh daa.

(SURATUL-FURKAAN 25: 64-78)

31. Ni meini keo "Wo-Nunts le
Allah, ni amefisoi le, ywei bofoi
le yi ameno ni amekeo "Nyek
kasea gbeyei, nyekayea nkomo
ni nyemii asea nyeh yee abeo
akewo nyesi le mli.

فَأُولَئِكَ مُبَدِّلُ اللَّهِ سَيِّدِهِمْ حَسَنَتْ وَكَانَ اللَّهُ
غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يُؤْتَ إِلَى اللَّهِ
مَتَابَةً ﴿٦٢﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشَهُدُونَ الرُّورَ وَإِذَا مَرُوا بِاللَّغْوِ
مَرُوا كَرَامًا ﴿٦٣﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكَرُوا فَإِنَّهُمْ لَمْ يَجْزِوُا
عَلَيْهَا أَصْمَاءً وَعُمَيَاً ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَذُرْنَا نَاقَةَ أَعْيُنِ وَاجْعَلْنَا لِمُنْتَهِيَّ
إِمَاماً ﴿٦٥﴾

أُولَئِكَ يُجْزَوُنَ الْفُرْكَةَ بِمَا سَبَرُوا
وَلَلَّهُوْنَ فِيهَا تَهْيَةً وَسَلَامًا ﴿٦٦﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقْرَأً وَمَقَاماً ﴿٦٧﴾
قُلْ مَا يَعْبُدُوا إِلَّا كُرْبَبَيْ لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَبْتُمْ
فَسَوْفَ يَكُونُ لِرَأْمَاً ﴿٦٨﴾

الفرقان: ٦٤ - ٦٨

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا رَبِّنَا اللَّهَ ثُمَّ أَسْتَقْدَمُوا
تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَا انْتَأْفُوا
وَلَا تَحْرِزُوا وَلَا شَرُوْفُوا بِالْجَنَّةَ الَّتِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿٦٩﴾

32. Wə dzi nyenanelei yε heloo
jihile neemli ke dzeŋ nibaaba le
mli. No mli le nyenine baaje
nibii ni nyesusumai ſweq le
fee anø, ni nine aaſe nyenibimo
fee anø.

33. Hiemee heremø nidzeq Allah
møni ηeo faa ni enaa møbo le
deŋ.

(SUURATU HAA MIIM SAJDA
41: 31-33)

تَحْمِنُ أَوْلَىٰكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا شَاءَهُنَّ أَفْسُكُمْ وَلَكُمْ
فِيهَا مَا تَدَعُونَ

مُزَلَّاً مِنْ عَفْوِ رَبِّهِ

حِمْ السجدة: ۳۱ - ۳۲

(15)

HII K& YEI AHEGBEI PEPPEPE

Beni Islam bako le, yei akə kuu kome le, amebe gbenaa ko kwraa. Islam pe dzi dzamə sike gbedzianətooi kredee duməfi—nisaa yei ahēgbəi ahe kewulaafsi, eha ameke hii ye hegba, ye mumən ke dzamə niseeməi ləs amlı, aha ame gbehe ni amebe moko sisi, aha ame hegbe akə esani amehaa noko ni ametseə amenə, ni afee le akə amegbenaai ke hegbei le Nyəŋma dientse deŋ mla ni.

98. Bəfəebə le wəbaadzro mein, sidaamə mli wa le ye ame nibii kpakpai feemə le ahewən. Mei ni heə yeə nifeə dzale le, nun dzio, yoo dzio, bəfəebə le wəbaake nakai gbomə le wala krəŋj; ni ame nitsuməi kpakpai le anə wəbaakwə kədzro ame.

(SUURATUN NAHL 16:98)

125. Məfəemə nifeə ekpakpa le, nun dzio, yoo dzio, eheə eyeə le, ebaabote Paradeso, ni afəŋ le efəŋ ko kwraa.

(SUURATUN NISAA 4: 125)

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا إِنَّ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُمْ مُؤْمِنُونَ
فَلَا تُحِينْهُمْ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَا نَجِزِّئُهُمْ أَجَرَهُمْ
إِلَّا حَسِنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

الحل: ۹۸

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ
أُنْثَى وَهُمْ مُؤْمِنُونَ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا
يُظْلَمُونَ نَفِيرًا

النساء: ۱۲۵

36. Edzaake hii nikə amehe fəɔ̄ʃi haa Allah, ke yei ni ke ame he fəɔ̄ʃi haa le, ke hii niheə̄ yeə̄ ke yei niheə̄ yeə̄, ke hii ni ke woo haa le ke yei nikə woo haa le, ke hii niyeə̄ anəkwale ke yei niyeə̄ anəkwale, ke hii nidaaməʃi finj ke yei nidaməʃi finj, ke hii nibaa ame he fi ke yei ni baa amehefi, ke hii nihaa nikəe ke yei nihaa nikəe, ke hii nihiə̄ ŋmaa ke yei nihiə̄ ŋmaa, ke hii ni ebə̄ adzwamanj ke yei ni ebə̄ adzwamanj, ke hii nikaiə̄ Allah babao ke yei nikaiə̄ le le, Allah eto ni eke amehe baake ame, ni eye dromə kple ha ame.

(SUURATUL-AHZaab 33:36)

41. Məni heə̄ yeə̄ le kəe: O miwebii, nyenyiea misee, manyie nyehie ke ya gbe nidzale nə̄. Dzej nee mli wala le baaho aya, ni wala nee see wala dzi naanə̄ wala. Məfəemə nibaafée esa le, esa akebaato le nadzianj, ji məfəemə nibaafée ekpakpa le, nuŋ dzio, yoo dzio, ke dzi eheə̄ eyeə̄ le, ame baabote abə̄ le mli ni abaaha nəfəenə̄ ni ame taoə̄ ye dzemə.

(SUURATUL-MUMIN 40:39-41)

229. Yei ni ke amewumei eflə̄ gbla mli le, sa ake ametraa amewume le ahe nyədzi etə̄; ni mla ejmee ame gbe ake kedzi Allah ebə̄ noko ewo amemusu mli le, amektee, kedzi ameheə̄ Allah ke

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَبِيلَيْنَ وَالْقَبِيلَاتِ وَالصَّدِيقِينَ
وَالصَّدِيقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَشِعِينَ
وَالْخَشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ
وَالصَّابِرِيْمَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْمُحْفَظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَالْحَدِيفَاتِ وَالذَّكَرِيْرُ اَللَّهُ كَرِبَ اللَّهَ
كَثِيرًا وَالذَّكَرَتِ اَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَاجْرًا عَظِيْمًا ﴿٣٦﴾ الاحزاب: ٣٦

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْفَعُونَ فِيهَا يُغَيَّرُ
حَسَابٌ ﴿٤١﴾ المؤمن: ٤١

Naagbee Gbi le nō ameyeo. Ke-dzi ameyi enyø le fee kple gbla le saamo nō ye nakai bee le mli le nuu le ye hegbe aahu ake ejøø enja le ekonj. Si hu le hewale ye yei le anø. Ni Allah dze agbo ni edzi nilelo.

230. Nekø gbla ni mli etse nee esani atsa esaamø jii enyø, keke le anø yei le ekonj ye gbe nisa nø, loo awo ame gbe ke mobønale. Ni mla ejmee gbe ake noko ni nyekøha nyenjame le nyeføø ye ame deñ, be dza mei enyø le fee nyee Allah gbedzianøtoo le nō ame ye le, no le yoo le baanyø ejø nøfeeno ni esumøø bøni afee ni enye ejø gbla le. Ni ene dzee ameyi enyø le fee atømø ko. Enø dzi nøni Allah tsøø ake afee nohewø le esaa ake moko tøø nø. Ni meinø baatø nøni Allah etsøø le nø le ame ame dzi esafeeli le.

يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ وَالآخِرِ وَبِعِلَمِهِنَّ أَحَقُّ بِرَدْهَنَ فِي ذَلِكَ
إِنَّ أَرَادُوا إِضْلَالًا وَلَهُنَّ مُثْلُ الدَّى عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

أَطْلَقَ رَبَّنَا فَإِمْسَاكٍ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَشْرِيعٍ
بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا
أَتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافُوا لَا يُقْسِمَ حَدُودَ
اللَّهِ فَإِنْ خُفِتَ الْأَقْيَمَ حَدُودُ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
فِيمَا أَفْنَدْتُ يَهُ تَلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ
يَعْدَ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

(SUURATUL BAKARA 2: 229–230)

(16)

HEKPA HEMO HILE YE SIKAFAA MLI

Gbei ni aketse sika hekpa hemo ye Quran le mli dzi “riba”, emlidzete le tamoo hekpa boni anuo sifi akeseo daa gbi wiemo le. “Riba” le hii-nii ni edzaake ehaa ninamoo baa mei fioo ko keke aden ni ehaa mei anineji adzo ye amenyemime adesai krokomei anoo. Tamoo moko faa mo sika ni eheohekpa le, boni baalee dzi sikafalo le damoo mconi baa abamo nyemo le sumo ke hedzramo le no ekeseo seenamo.

276. Boni mconi Satan etswa le si ke seke eyaanoo le nakai mei ni yeo seenamo eyaanoo. Edzaake ame kee; Dzrayeli hu tamoo hekpanamoo; boni Allah efie, dzrayeli ye mla naa ni nakai hekpanamoo ke mla kpaa. Nohewo le mconi Nuntsoo le aaka ehiie, ni okpale le, be le noni ena momo sa le afee enoo; ni esane ye Allah hie. Ni mei ni ke ame he aawo mli ekonj le, ame la le mli ame baaya, ni no mli ame aahi.

277. Allah baagu hekpanamoo ni ebaaha nukee afaa. Ni Allah sumoo mconi hee yee ke esafeelo.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَاً لَا يُفُوْمُونَ إِلَّا كَمَا
يُفُوْمُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ
إِنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَ اللَّهُ
الْبَيْعَ وَحْرَمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ
فَأَنْهَى فِلَمْ مَاسَلَفَ وَأَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ
عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَلِيلُوْنَ

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

278. Bɔfɛebɔ le, mei ni heɔ yeɔ ni amefeo nibii kpakpai, ni ame soleɔ, ni ame woɔ Zakat le baana ame yɔməwoo kɛdze Nun-tso le dɛŋ, ame seŋ gbeyei ko ni ame yeŋ ɲkəmə hu.

279. O nyɛ mei ni nyɛ heɔ nyɛ yeɔ le nyɛ sea Allah gbeyei ni nyɛ ɲmea hekpa ni nyɛ na le he kɛdzi nyɛ heɔ nyɛ yeɔ.

280. Si kɛdzi nyɛ fee le, be le nyɛ saa nyɛ ha ta ni Allah ke Etsulɔ le aafa awo nyɛ, ni kɛdzi nyɛ tsake nyɛ tsui le, no le nyɛ nine baase nyɛ fikatso le nɔ; neke le nyɛ tɔ ko, ni atɔŋ nyɛ nɔ.

281. Ni kɛdzi nyɔmətse ko he aafi lele ha le mumɔ he kɛfi nibii amlı aahi aha le, ni kɛdzi oŋmee he oha ake keenɔ le ebaahi eha bo kɛdzi ole kɛke.

282. Ni se gbi ni abaaha oku osɛɛ oya Allah ɲɔɔ le gbeyei; ni niŋ ni oba tsu le no he nyɔməwoo emuŋ osusuma baana, ni atɔŋ ame nɔ.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا^{٢٨٦}
الصَّلَاةَ وَأَتَوْا الزَّكُوْنَ لِهِمْ أَجْرٌ هُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ

**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْقُولُلَهُ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنْ
الرِّبَا وَمَا إِنْ كُتُمْ مُّؤْمِنِينَ**

فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوْ فَذَّنُوا بِحَرَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ
تُبْنِمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَقْطَلُمُونَ
وَلَا تُنْظَلِمُونَ

وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِّرْهُ إِلَى مَيْسِرٍ فَوَانَ
٢٧ تَصْدِقُوا خَرْلَكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَأَنْقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْمَنُونَ **٢٧٦**

(SUURATUL-BAKARA 2:276-282)

(17)

GBALEI

Quran le mli yitsei komei ni atsə hie adzie kpo atsə le, nomei amli anaa nibii komei niba niyeo Quran le mli nitsəomi ke nikaseməi otii le emuu le ye. Nekə njɔmlaməi nee ekomei le, gbalei ni, ni ameba mli, ni aye amehe odase afii babao. Ebaa mli ake gbalei nee baa mli ni ejisjumna le dzeə kpo fajn. Beikomei hu ebaa mli ake bedza ake noko eto noko he dani ayoo saa, loo beikomei hu ebaamli ye sui srətoi enyə nee fee naa. Tamə atsə hie agbla mli momo le, gbe dienstse ni akewo wolo le, gbale wulu ni, ni aye emlibaa le he odase afii babao. Ekenkle kpodziem tuunju dzi nikasemə yinə nitefi ye dzenjdzeñ fee ketsə njɔmaa ke kanemə no le.

(96: 4-6)

20. Eha nui srətoi enyə le miiho.
Gbiko le amebaakpe.

٢٠ - الرَّحْمَنُ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْمَاءِ

21. Pampi ko kā ametenj, ni eko eyaa eko mli.

٢١ - الرَّحْمَنُ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْمَاءِ

الرَّحْمَنُ يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْمَاءِ

(SUURATUR-RAHMAAN 55:20-21)

34. O asamanukpai ke adesai, kedzi nyenyə hewale ni nyekobaaya ŋwei ke sikkən le naagbee le, no le nyeyaa. Si moŋ nyə nyen nyeyaa, dza aha nyə nakai hewale le.

يَعْلَمُ الرَّحْمَنُ أَكْثَرَ الْجِنِّينَ وَالْإِنْسَانَ إِذَا أَسْتَطَعُتُمْ أَنْ تَنْفَدُوا مِنْ

أَقْطَارَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفَدُوا لَا تَنْفَدُونَ

إِلَّا إِسْلَاطِنِ

35. Hewo le dromoi babao ni nyenjtsø le keha nyø le te emli nøni nyekwaa?

فَإِنَّمَا رَبِّكُمْ أَنَّكُمْ بَنِي

36. Abaatsu la lilei ke laasu kenyie nyø see ni nyenyen nyøhere.

يُرْسِلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ نَارٍ وَمُحَاجَّةٌ فَلَا تَنْصِرُونَ
الرَّحْمَنُ : ٣٤ - ٣٥

(SUURATUR RAHMAAN 55: 34-36

2. Kedzi ñwei le fe,
3. Ni ebo e-Nuntsø le gbee toi le, ni ebaafee nakai hu leelen—
4. Ni kedzi fikpøn le gbla,
5. Ni edzie ni fiaa niyøø emli le, ni noko be mli døññ le;
6. Ni ebo e-Nuntsø le gbee toi le, ni ebaafee nakai hu leelen.

(SUURATU INSHIKAAK 84: 2-6)

5. Beeyinø ni abaakwa afukpøñeyi ni hiehiø musu nyødzii nyøma-nyøma le.

(SUURATUL TAKWILL 81:5

8. Beeyinø ni abaabua gbomei srøtoi anaa kutuu.

(SUURATUL TAKWILL 81:4

11. Ni beni abaadzra le awo he fee he le.
12. Ni beni abaaha nøføenø atã ñwei le.

(SUURATUL TAKWILL 81:11-12

إِذَا الْمَاءُ اشْقَطَ

وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحْتَ

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَخَلَتْ

وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحْتَ

الأشقان: ٦ - ٢

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطَلَتْ

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ

التكوير: ٨ ، ٩

وَإِذَا الصُّحُفُ شُرِّئَتْ

وَإِذَا الْسَّمَاءُ كُشِّطَتْ

التكوير: ١٢ - ١١

2. Beni sikpon le baahoso gidigidi.
3. Ni sikpon le aadzie edzatsui le akpo
4. Ni adesa aabi ake "Meni kwraa feo le, "le?
5. Nakai gble ebaadzadze esane.
6. Ekole O-Nuntsø le etsø hie etsø nøni baaba ye ehe momo.
7. Nakai gibile nø le mei aagba yuu ye kui kui amli ke baaba ake abu amenitsumoi le he akuntaa aha ame.
8. Agbenè mofeemø nifeø ekpakpa nyøkøsiøø asiøi le hu baana.
9. Ni møni feø eføø nyøkøsiøø asiøi le hu baana.

(SUURATUL ZILZAAL 99: 2-9)

106. Ni kedzi amebaabi bo godzi le ahe sane le. Keemø 'Mi-Nuntsø le baakumø fee duku-duku ni eke swa tamø mlu.
107. "Ni ebaasi ame trenee, kpanaa, ni ekwèe nokonoko.
108. "Onaaa dzøø ko le, onaa heko hu ni ewo eheno.

(SUURATU TAA HAA 20: 106–108)

83. Ni kedzi atsøø ametoigblamo le, wøbaadzie muawa kedze sikpon le mli wøha ame, nøni baapila ame, edzaake amehee wø okadii le ameyee.

(SUURATUN-NAML 27: 83)

8. Kedzi hijmei le nøfee nyera-mayéram.
9. Ni nyøntsere le hie wo duŋ le,
10. Ni afee hunu le nyøntsere le fee ekome.

(SUURATUL-KIYAAMA 75: 8–10)

إِذَا رُزِّلَتِ الْأَرْضُ زُلْرَاهُما
وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا
وَقَالَ إِلَيْنَسْنُ مَاهَمَا
يَوْمَيْدِ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا
يَوْمَيْدِ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْنَانًا لِيُرَوُا
أَعْنَلَهُمْ

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
الرِّزْلَال : ١ - ٢

وَسَأَلُوكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَسِيفَهَارِي نَسْفًا
فَيَنْدُرُهَا فَاعَاصِفَصَفَّا

لَا تَرَى فِيهَا عَوْجَأَ وَلَا أَمْتَأَ
ط : ١٠٦ - ١٠٨

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجَهُمْ دَابَّةٌ مِنَ الْأَرْضِ
تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَأْتِيَنَا لَا يُوقَنُونَ

اغل: ٨٣

فَلَادَارَقَ الْبَصَرُ
وَحَسَفَ الْقَمَرُ
وَجَمِيعَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ
القيمة : ٨ - ١٠

(18)

ADEBÇO MLI NIBII KOMEI AYÇSEM

Quran le sui ni henə be le eko dzi, wolo le eye afii 1400 moŋ si nibii fee ni ewie ye adebəo he le, seesee sigblemo krokomei etswako eko kwraa efəko. Niŋmlaməi le moŋ ekomei wieo nibii ni kpaako atsəo dzenſikpamo no anaa, ni ekomei le, adzeko ſikpamo ſisi ye amehe lolo. Niŋmlaməi nikəo adebəo he niyəo Quran le mli le fioo ahara ketsəo bəni ameba nibii amlı ameħha.

30. Okadii le ekomei dzi ɳwei ke ſikpoŋ le bəo, ke bəo miŋ krokomei fee ni egbe eſwa dzeleŋ fee. Ni eye hewale ni ebaanye ekəbu aameſee amenaa ekome befeebə ni esuməo.

وَمَنْ ءَايَنَهُ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمِيعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ

الشورى: ۳۰

(SUURATUSH SHURA 42:30

99. Ni le dzi məni bə bo kedze gbomo kometoo mli, ni ehabo ſia toohe. Wəgbla okadii le le amlı fitsofitso wəha meini nuo niŋaſiſi.

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحْدَةٍ فَسْتَرَهُ وَمَسْتَوْعَدٌ قَدْ فَصَلَنَا الْأَكْيَنَتِ لِقَوْمٍ يَقْهَهُونَ

الأنعام: ۹۹

(SUURATUL AN'AAM 6: 99)

2. O nyé mei fee, nyésea nyé—
 Nuñtsø le gbeyei, le moni ebo bo
 kedze susuma kome mli, ni ebo
 hefatalo kedze naki susuma ko-
 metoo le mli, ni kedze ameyi
 enyø le mli le hii ke yei babao
 gbe swa; ni nyésea Allah gbeyei
 moni nyé ke egbei kpaa nyé he
 fai, ni nyésea le gbeyei titri le ye
 sadzii nikoo nyeké nyehé frama
 he. Leelen Allah kweo nñfeeno
 ni nyefeo.

يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا تَعْوَارِبُكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحْدَةٍ
 وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَتَّ مِنْهُمَا حَلَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً وَاتَّقُوهُ
 اللَّهُ أَلَّا ذِي شَاءَ لَوْلَاهُ وَالْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ

رَقِيبًا ۚ النساء: ۲

(SUURATUN NISAA 4: 2)

7. Le dzi moni fee nyé bøni esumoo
 ewo fómø kotokui amlı: Nyønmo
 ko be ye esee dønjø, edze agbo,
 ni edzi nilelo.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْضِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۖ آل عمران: ۷

(SUURATU AALI IMRAAN 3: 7)

20. Ani nyenaa ake nilee ni mli kwø
 Allah kebo nywei ke sikpoŋ le
 Kedzi eesumø le ebaasi nyeesee ni
 eke bøø niñ kroko aba.

أَلَمْ يَرَأْكَ اللَّهُ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِيقَةِ
 إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۖ

ابراهيم: ۲۰

(SUURATU IBRAHIM 14: 20)

6. O adesai, kedzi nyendze gbobii
 asitee la le he wane le, no le
 nyebua mli ake leelen. Wøbo nyé
 kedze su mli, keke le kedze nuu
 he nu koi kome mli, keke le
 kedze la kpø mli, keke le kedze
 loo kukuli mli, nyehé nibii ko-
 mei ye emuu, nibii komei hu yee
 emuu bøni afee ni Wøha wøhe-
 wale le adze kpo ni nyena keke

يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثَةِ فَإِنَّا
 خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلْقَةٍ
 ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخْلَقَةٍ وَغَيْرِ مُخْلَقَةٍ لِتُبَيَّنَ لَكُمْ

le Wøha nøni wøbø le hi fømo kotokui amlí, keſi bee pøtøe ko, keke ni wøha nyedzékpø ake abifabii. Wøle nye bøni afee ni nyeſe heko ni nye hewale le aye emuu. Ni nyetean meikomei le ahaa nyegboø dani aføø nye ni meikomei hu futu nyetean ni atsiø nye awøø wala mli gbehe ni ehii fe fee le mli, ni bøni ebaale dzi neke mei nøe beni aha ame dzwøŋ'mø see le amelee noko-noko. Ni nyenaa ſikpoŋ le nø ake wala ko be nø, ſi kedzi wøha nu baſwie ſikpoŋ le nø le efutøø ni efuo ni baanij srøtoi ſeeſedzi kweø kedzeø mli.

(SUURATUL HAJJ 22: 6)

89. Ni nyenaa gødzii le ni nyesusuø; ake adu ame amamøſi kpeŋ dientse, ſi amebaahø tamø atatui le hoo le—edzi Allah møni fee noſfeeno ni kpako be he le nine-naa nitsumo. Leeløn nibii ni ole le, ele fee kewulasi.

(SUURATUN NAML 27: 89)

9. Ni le ebo okpoŋøi, tedzii ke abletsii koni nyetra amenø, agbene hu ake feo adze amemli. Ni ebaabo noko hu, ni no le nyele kwraa.

(SUURATUN NAHL 16: 9)

2. Adzøø møni edeŋ ŋwei maŋts-e-yeli le yøø. Eye dzeŋ nibii fiaa anø hewals.

وَقُرْئَ فِي الْأَرْجَامِ مَا نَشَاءُ إِنَّ أَجَلَهُ مُسْمَىٰ إِذْ
خُرِجُوكُمْ طِفَالًا ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّ كُمْ
وَمِنْكُمْ مَنْ يُؤْفَ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِذْ
أَرْدَلَ الْعُمُرِ لِكَيْلًا يَعْلَمُ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا
وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ
أَهْبَرَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

الح: ٦

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَسْحَابٌ
صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَنْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّمَا خَيْرُهُمَا
تَقْعِيلُونَ

الحل: ٨٩

وَالْحَيْلَ وَالْإِعَالَ وَالْحَمِيرِ لَتَرَكُ بُوهَا وَزِينَةً
وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

الحل: ٩

تَبَرَّكَ الَّذِي يَدِيهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَرِيرٌ

3. Məni bə gbele ke wala koni ekekanye kena nyeteaŋ meinibə mədeŋŋ yε nibii kpakpai afeemə mli. Edze agbo ni eməbənale le naagbee bε.
4. Le məni ebə zwei madzii kpawo le yε gbeekpaamə mli. Ni onaŋ tōtōmə ko kwraa yε Nyəŋmə drolə le nibəa fiaa le mli. Kuu see okwe ekorŋj: Ani oona, tōtōmə ko lo?

(SUURATUL MULK 67 : 2-4)

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِبَلُوكِمْ يَأْكُلُ أَحَسْنَ عَمَلًا
وَهُوَ أَعْزَى الْغَفُورُ

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ
الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُتٍ فَارْجِعْ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ
فُطُورٍ

الملک : ۲ - ۴

(19)

HEEIBAA SOLEMCI KOMEI NI ATSOO YE QURAN LE MLI

Solemo dzi freamo gbe ko ninaawa niyoo Nyoomo ke Nyoomo gbeyei-seloi aten. Kenkle le Nyoomo dromo le gblaad adesa kebejkeo Nyoomo. Adesa le hereeo tsemoo nee no ke sidaa ke tuijtsemo, keke le Nyoomo hu etsi ebeyke le. Ye solemo mli le neke freamo nee naa ledientse esu ni no no tsao ledientse etsuo enitsumo kredee. Meini le mumo nitsumo ke emodeej-booi henii le le—ni ketso mumo le nitsumo ano kptiokpitio le, amele ake moni heo Nyoomo na eyeo kronej le nyee etsao solemo na ekefeo nibii babaao

187. Ni kedzi mi tsuloi le bi nye mi he sane le, nye kea “Mibe sonj”. Mei ni soleo haa mi le mi boø ame toi. Nohewo le sani ame bo mi toi ni ame he mino ameye bøni afee ni ame nyie gbe ni dza le no.

(SUURATUL BAKARA 2 : 187)

202. Ni ame teñ meikomei keo “Wé Nuntsø hawø nibii kpakpai ye yinø dzeñ nee mli ke dzeñ ni baaba le, koni obu wøhe, ni piy়mo ni la le ke baaba le eko aka sa wø he.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادٍ عَنِ فِيَّنِي قَرِيبٍ
أُحِبُّ دَعْوَةَ الْدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلَيَسْتَجِبُوا
لِي وَلَيَوْمَ نُوَلِّ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقَنَا عَدَابًا

النَّارِ

203. Nekə gbomei nee ame nitsumoi kpakpai ni ame tsu le hewə le, nibii kpakpai aanyie ame see. Allah he ye oya ke akɔŋtaabuu.
 (SUURATUL BAKARA 2: 202–203)

287. Allah teree susuma ko dzatsu fe bɔni ebaanye etere. Dromo ni sa le eke-baaha le, ni ejai ni efee le ebaana he toingblamo. Wə Nuŋtsə kedzi wə hie kpano loo wə tə le kaa gbla wəto, ni wə Nuŋtsə ke nitsumoi ko aka fi wəhe tamə oke fi mei ni etsə wəhię ke ho le ahe le. Wə Nuŋtsə ke dzatsu ni wə nyen wə tere aka tere wə, ni ke wə he afa wə, koni ona wə məbə. Bo dzi wə Nuŋtsə, nohewə le dziemə wə kedze mei ni hee yee le aden.

(SUURATUL-BAKARA 2: 287)

191. Ye ŋwei ke sikpoŋ bəə mli ke bɔni dzenaa ni dze tsereŋ le, leelen ake okadii ye mli ni sa ni mei ni nuə niiajisi ana.

192. Mei ni kaiə Allah beaj ni ame daməfi, ame traſi, ame kamə ame kon ni ame susuə ŋwei ke sikpoŋ bəə le he le “Wə Nuŋtsə obəə eneemei fəe yaka; Daabi, Krəŋkrəŋ dzi bo; hewəle heremo wə kedze la le toingblamo le mli.

293. Wə Nuŋtsə, moffemə ni ooħa eya la le mli le, leelen ake oswie ehieſi eaa, ni tələi le naŋ waləi.

194. “Wə Nuŋtsə wə nu solemə tsəlo le tsəwo ni wə ba dza, “Nyəhea nyə Nuŋtsə le nə nyə yea, ni

أَوْلَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مَمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ
 الحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾ الْبَقْرَةُ : ٢٠٢ - ٢٠٣

لَا يُكْفِي أَنَّ اللَّهَ يَنْفَسَ إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا
 كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا أَكْتَسَبَتْ رَبُّنَا لَا تُؤَاخِذنَا
 إِنَّ سَيِّنَا أَوْ أَخْطَأْنَا فَارَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ
 عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْنَا عَلَى الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُعَدِّلْنَا مَا لَأَطَافَقَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَأَغْفِرْنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٧﴾

إِنَّكَ فِي حَقِّ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخِيلِفِ
 أَيْنَلَ وَأَنَّهَا رَلَيْتَ لِأَوْلَى الْأَلْبَيْ ﴿١٩١﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيمَا وَقْعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ
 وَيَنْفَقُوكُرُونَ فِي حَقِّ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبُّنَا مَا
 حَلَقْتَ هَذَا بَطِلًا سُبْحَنَكَ فَقَنَاعَدَابَالنَّارِ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا
 لِلظَّالِمِينَ مِنْ آنَصَارٍ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًّا يُنَادِي لِلْإِيمَنِ أَنَّمَا مِنْهُ

wəhe wə ye. Wə Nuntsə nohe-wəle ke nətəməi le afa wə, ni odzie wə kedze efəŋ mli, ni gbele mli le kanemə wə ofata mei ni dza ye ohie le ahe.

195. Wə Nuntsə ji ni ewo wə ketsə otsuləi le anə le ha wə nine aʃe nə, ni gbohii ajitee gbi le nə le kaaha wə hie swiesi. Leeleŋ, odzee moko ni yee oʃiwoo nə.
196. Nohewə le ame Nuntsə le bo ame solemə le toi eke “Mi han nyə ten nitsulə ko nitsulə ko niŋ ni etsu alaadze. Nyə dzədzəe nyə mli. Nohewə le nyə tean mei ni edom ke mei ni aʃwie ame ſiai amlı, ke mei ni agbe ame ye mi gbe le hewə, ke mei ni kedze ame he esai le amlı, ni maha ame bote abəo ni faa nyrakee hoo ye mli le—nikee niŋ ni dze Allah deŋ ni Allah hie le edzi dromə niŋ ni hi fe fəe.

(SUURATU AALI IMRAAN
3: 191–196).

بِرَبِّكُمْ فَعَامَنَا رَبَّنَا فَأَعْفَرْلَنَادُونَبَنَا وَكَفِرْنَا
سَيِّقَاتَنَا وَتَوْفَنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۖ ۱۹۱

رَبَّنَا وَإِنَّا مَا وَعَدْنَا عَلَىٰ رُسُلَّكَ وَلَا خَغْرَنَا يَوْمَ
الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۖ ۱۹۲

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيقُ عَمَلَ
عَنْكُمْ مِنْكُمْ مَنْ ذَكَرَ أَوْ أَنْتَ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ
فَالَّذِينَ هَا جَرَوْا وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ وَأُوذُوا
فِي سَكِيلٍ وَقَتَلُوا وَقُتُلُوا لَا كَفَرْنَ عَنْهُمْ
سَيِّقَاتِهِمْ وَلَا دُخْلَهُمْ جَنَّتِ بَحْرِي مِنْ
مَحْتَمَّكَا أَلَّا نَهْرُثُ بَأَيْمَنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ
حُسْنُ الشَّوَّابِ ۖ آلِ عمران: ۱۹۱ - ۱۹۶

(20)

Kuran Krøŋkrøŋ mli wiemøi kukudzi komei
ni akaseo awoø yitsoø

1. Ye Allah drolø ke məbonalø le gbei amli.
2. Keemø “Nyø mei ni nyø hee nyø yee”.
3. “Nøni nyø dzaa le dzee no mi dzaa”.
4. Loo møni mi dzaa le nyø dzaa.
5. “Ni mi dzaj nøni nyø dzaa le;”.
6. “Ni nyø hu nyø dzaj møni mi dzaa le”.
7. “Nyø dzamo le ye keha nyø, ni mi hu midzamø le ye keha mi.”

(SUURATUL KAAFIRUUN 109: 1-7)

1. Ye Allah drolø ke məbonalø le gbei amli.
2. Beni Allah yeli ke buamø le aaba ke ekunimyeli le.
3. Ni nyø aana mei yuu miibo Allah dzamø le mli le.
4. Nyø kanfoa nyø Nuntø le, ke eyidziemo le, nyø kpaa le fai ni eke nyø he aake nyø.

(SUURATUN NAASR 110: 1-4)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُوْنَ ﴿٢﴾

لَا أَعْبُدُ مَا عَبَدُوْنَ ﴿٣﴾

وَلَا أَنْتُمْ عَبِيدُوْنَ مَا عَبَدْتُ ﴿٤﴾

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٥﴾

وَلَا أَنْتُمْ عَبِيدُوْنَ مَا عَبَدْتُ ﴿٦﴾

لَكُمْ دِيْنُكُمْ وَلِيَ دِيْنِ ﴿٧﴾

الكافرون ١ - ٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

إِذَا جَاءَهُ نَصْرٌ لَّهُ وَأَفْتَحْ

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُوْنَ فِي دِيْنِ اللَّهِ

أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

فَسَيِّدُهُمْ مُحَمَّدٌ رَّبُّكَ وَأَسْتَعِفُهُ إِنَّهُ كَانَ

تَوَّابًا ﴿٣﴾

النصر: ١ - ٤

1. Yε Allah drolə ke məbənalə le gbei amlı.
2. Bəni bee hoo yaa nəe
3. Ləleñ adesa nii laadze.
4. Bedza mei ni heø yeø ni ame tsuø nitsumoi kpakpai ni ame woø ame he ekaa ake ame ñø anəkwale le no, ni ame woø ame he hewale ake ame daməfi ſinjø.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ

إِنَّ الْإِنْسَنَ لَفِي خُسْرٍ

إِلَّا الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا

بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبَرِ

العصر: ۱ - ۴

(SUURATUL-ASR 103: 1-4)

1. Yε Allah drolə ke məbənalə le gbei amlı.
2. Kəemə “Lə Dzi Allah mə komeetoø le.
3. “Allah məni hie ehe, ni ataoø eseegbə fe məfəemə le.
4. Efəø ni le hu dzee fə afə le.
5. Ni moko kwraa taməø le.

(SUURATUL-IKHLAAS 112: 1-5)

1. Yε Allah drolə ke məbənalə le gbei amlı.
2. Kəemə “mibaa abo ye maŋke hima Nuŋtsə le ñøø.
3. Kedze nəni le ebo le mli efəŋ le mli.
4. Kedze meini efee ekome ake ame aadzadze le, aafəŋ feemə le mli.
5. Kedze efəŋ ni teøji kedzi duŋ wole mli.
6. Kedze hiékələ le efəŋfeemə le mli beiaŋ ni ehiø kəø niianəle

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

أَللَّهُ الصَّمَدُ

لَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ

الاخلاص: ۱ - ۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

الفلق: ۱ - ۶

(SUURATUL-FALAK 113: 1-6)

1. Ye Allah drolə ke məbənalə le gbeı amlı.
2. Keemə “Mi baa abo kedze adesai a Nuŋtsə le ŋoo.
3. Adesai amanjse le.
4. Adesai a Nyəŋmə le.
5. Kedze meni dekeoji ni ewieə ablebi le efəŋ feemə le mli.
6. Məni wieə ablebi woə mei atsui amlı.
7. Kedze Jinn ke adesai ateŋ.

(SUURATUN-NAAS 114 : 1-7)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿٢﴾

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٣﴾

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٤﴾

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٥﴾

الَّذِي يُوَسِّعُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٦﴾

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٧﴾

الناس: ١ - ٧